

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA ROMANISTIKY

Kateřina SMEJKALOVÁ

Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast: „Ochrana fauny a flory“

(bakalářská práce)

Vedoucí práce: Mgr. Jan Radimský, Ph.D.

České Budějovice 2006

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra romanistiky

Autor: Kateřina Smejkalová

Název: Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech
zaměřených na oblast: „Ochrana fauny a flory“

Vedoucí práce: Mgr. Jan Radimský, Ph.D.

Obor studia: Aplikovaná filologie – Anglický jazyk a francouzský jazyk pro
administrativu Evropské unie

České Budějovice 2006

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Českých Budějovicích dne 26. 4. 2006

.....
Smjls'

OBSAH

ÚVOD	5
I KORPUS	6
I.1 Co je to korpus?	6
I.2 Co vedlo k zavedení korpusů?	7
I.3 Zpracovávání korpusů.....	7
I.4 Paralelní korpus.....	8
II LEGISLATIVNÍ TEXTY	10
II.1 Úřední věstník Evropské unie	10
II.2 Vyhledávání textů – EUR-Lex.....	11
II.3 Legislativní texty.....	12
II.3.1 Úvod.....	12
II.3.2 Legislativní texty zaměřené na oblast Ochrany fauny a flory	13
II.3.2.1 Výběr textů.....	13
II.3.2.2 Přesný popis vybraných textů a jejich tabulka.....	14
II.3.2.2.1 Typy dokumentů – druhy právních předpisů	17
III PARACONC A PRÁCE S TEXTY	18
III.1 Úvod.....	18
III.2 Úprava textů do jednotného formátu	18
III.3 Zpracování textů v ParaConcu.....	22
III.3.1 Úvod.....	22
III.3.2 Postup při vkládání textů.....	23
III.3.3 Vyhledávání v textech.....	25
III.3.3.1 Frequency	25
III.3.3.2 Search.....	26
IV PRÁCE S TEXTEM	27
IV.1 Úvod.....	27
IV.2 Porovnávání překladů	28
IV.2.1 Klíčové slovo s více překlady	29
IV.2.2 Klíčové slova s více synonymními překlady	31
IV.2.3 Jednoznačný překlad klíčového slova, více navzájem si odpovídajících překladů kolokací	38
IV.2.4 Jednoznačný překlad klíčových slov i kolokací.....	41
IV.2.5 Zřejmé nejasnosti ve francouzských textech	45
IV.2.6 Zhodnocení.....	46
ZÁVĚR	47
PŘÍLOHY	48
1. Výběrový slovníček použitých pojmů	48
2. Francouzsko-český slovníček pojmů z oblasti „Ochrana fauny a flory“	49
BIBLIOGRAFIE	55
RÉSUMÉ (français)	56
ANNOTATION (English)	57
ANOTACE	58

ÚVOD

Tato práce se zabývá stále se rozvíjícím fenoménem jazykových korpusů. Díky jednomu jejich typu – paralelnímu korpusu - lze sledovat jednotlivé překlady vícejazyčných dokumentů a porovnávat je.

Úvodní kapitola jsem pojala jako teoretický popis korpusu. Vymezuje pojem korpus, zabývá se otázkou vzniku korpusů včetně důvodů vedoucích k jejich zavedení do praxe, zaměřuje se na jejich tvorbu a hlavně na – pro tuto práci nezbytný – paralelní korpus.

Druhá kapitola ponejprv rozebírá legislativní texty Evropské unie jako celek, včetně Úředního věstníku Evropské unie, jehož jsou součástí, a EUR-Lexu, který poskytuje široké veřejnosti přístup k těmto textům. Následuje charakteristika vybraných textů zaměřených na oblast „Ochrana fauny a flory“ a jejich přesný popis, doplněný souhrnnou tabulkou všech textů.

Program ParaConc, jenž slouží k vytváření paralelních korpusů, jejich zpracování, prohlížení a vyhledávání dat, je analyzován ve třetí kapitole. Součástí je i podrobně zpracovaný postup tvorby paralelního korpusu se zdrojem dat v podobě evropských legislativních textů. Pojednává nejen o vkládání textů do korpusu, ale i o pozdějším vyhledávání různých informací pomocí několika forem.

Poslední kapitola se věnuje samotné práci s materiálem, vybraným z vytvořeného paralelního korpusu, u něhož dále zkoumám zvolená klíčová slova a jejich kolokace. Přesněji se jedná o porovnávání překladů a zkoumání přesnosti překladů daných pojmů dle terminologické databáze ISAP.

Závěrečnou výstupní informací této práce je malý slovníček pojmů zkoumaných v této práci. Obsahuje pojmy a s slovní spojení typické pro oblast „Ochrana fauny a flory“ a je do této práce začleněn ve formě přílohy.

I KORPUS

I.1 Co je to korpus?

Proč zde již poněkolkáté narážíme na výraz „korpus“, přestože na něj není tato práce zaměřena a má se týkat legislativních textů zabývajících se Ochranou fauny a flory? Nejedná se o chybu nebo o odbíhání od tématu, ba právě naopak. Abychom mohli texty prozkoumat co nejlépe, a z nich získaná data dobře zpracovat, je korpus – tedy ten jazykový - nejlepším prostředkem.

Odkud k nám korpus zavítal a jaký je jeho význam? „Původem latinské slovo korpus (*corpus*, *-oris* = 1. tělo, těleso hmota 2. tělo, postava 3. uspořádané těleso, celek, kmen, soubor, sbor), kde znamená jednak sbírku všech psaných textů jednoho určitého druhu nebo jednoho člověka, jednak sbírku informací či materiálů, určených ke studiu.“ (ŠULC, 1999 : 9)

Co tedy pojem korpus, samozřejmě ten textový, představuje? „Textový korpus se obvykle vymezuje jako „vnitřně strukturovaný, unifikovaný a obvykle i oindexovaný a ucelený rozsáhlý soubor elektronicky uložených a zpracovaných jazykových dat většinou v textové podobě, organizovaný se zřetelem k využití pro určitý cíl, vůči němuž je pak také považován za reprezentativní. (...) Někdy se ve stejném smyslu mluví o komputrovém korpusu, pojímaném prostě jako velký soubor počítačově čitelných textů ...“ (ČERMÁK, 1995 : 119)

Zdrojem korpusových dat je jak jazyk psaný, tak i mluvený, u dosavadních korpusů v poměru 9:1, protože záznam mluveného jazyka (magnetofonová nahrávka) a jeho převod (manuální přepis) do počítačově čitelné podoby je zatím velmi nákladný (až 15krát dražší než u psaných textů). (<http://www.ics.muni.cz>)¹

Vlastností každého korpusu je jednotný formát uložených textů, který musí bez zkreslení zachovávat původní text dokumentu. Pravdou ale je, že některé informace v textu jsou z ohledu jazykového výzkumu zcela nepotřebné (grafy, tabulky apod.), a tudíž se nemusí do výsledné podoby textu uvádět.

Velké jazykové korpusy se skládají z mnoha celků a souhrmně tvoří jeden velký pramen pro zkoumání jazyka a stávají se jeho důležitou základnou nejen pro výzkum,

¹ http://www.ics.muni.cz/toCP852/bulletin/issues/vol06num03/pala/pala_5.html

ale i pro budoucí generace. Například díky projektu Českého národního korpusu (<http://ucnk.ff.cuni.cz>) byl vytvořen korpus současné psané češtiny SYN2000 v rozsahu 100 milionů slovních tvarů, který svojí velikostí může být označen za vhodný reprezentativní vzorek češtiny. Pouze velké databáze mohou být dostatečným odrazem jazyka, aniž by zkresloval či jinak zneprůhledňoval informace.

Informace získané z korpusu se zkoumají pomocí softwarových nástrojů a získané výsledky se nejčastěji prezentují jako gramatiky či slovníky. Výsledným dokumentem této práce bude malý tematický slovníček specifické terminologie týkající se oblasti „Ochrana fauny a flory“.

I.2 Co vedlo k zavedení korpusů?

Lístkové katalogy či různé kartotéky začaly být čím dál méně nepřehledné, a to z důvodu stále se zvětšujícího objemu dat a informací. Vypisování takovýchto lístků bylo zdouhavé a pracné, a navíc jakékoliv vyhledávání bylo velmi náročné nejen na čas, ale také na přesnost výsledku, protože si nikdo nemohl být jistý, zda našel všechny výskyty nebo jestli právě ještě spousta informací zůstala i přes jeho prohledávání nedotčená. A právě díky počítačům, které vstoupily do oblasti vědy, knihoven i běžného života, se tato situace změnila.

Počítače tuto časovou náročnost a pracnost - nejen ručního zpracování, ale i následného vyhledávání - urychlily a hlavně zkvalitnily. Navíc počítačová data lze poměrně snadno a průběžně modernizovat a stále doplňovat. Počítače jsou rychlé, dostatečně spolehlivé a umí ve velmi krátké době zpracovat i nebývalé množství dat, což je hlavní předností počítačových korpusů.

I.3 Zpracování korpusů

Přesný postup vytvoření korpusu, zpracování vložených dat a následné vyhledávání bude podrobně popsáno v další kapitole této práce. Nutno je uvést, že pro dobrou práci s korpusem, tzn. aby bylo možné vyhledávat, porovnávat a zpracovávat veškerá data, je nutný kvalitní vyhledávací program (v tomto případě ParaConc – o něm

podrobněji viz), který si poradí i s velkým množstvím dat a dokáže hledanou informaci dodat ve velmi krátkém čase.

A jaký vliv má dobrý program na práci s korpusem? „Až po zavedení různých vyhledávacích a prohlížečích nástrojů se z korpusu může stát dobrý nástroj pro práci s jazykem. Při nejjednodušším a také nejčastějším způsobu práce s korpusem hledáme slovo v kontextu (...) v jakém se vyskytuje v korpusu, tedy něco podobného jako bývalé kartotéční lístky.“ (ČERMÁK-KUBÍČEK, 1997 : 89)

Při práci s korpusem je třeba rozlišovat data vnější a hrubá data = data ještě před vstupem do korpusu a data očištěná, která jsou již součástí korpusu a díky tomuto začišťování dostává formát korpusu unifikovanou podobu. Nejběžnějším nástrojem pro práci s daty je vyhledávací program. Prohledá celý korpus nebo pouze vybrané dokumenty a vyhledá všechny výskyty, které odpovídají zadanému dotazu a zobrazí je i s jejich kontextem. První informací, kterou z korpusu získáme při každém vyhledávání, je počet výskytů hledaného výrazu. Dnes nejběžnějším zobrazení je KWIC formát (hledané slovo je zobrazeno uprostřed obrazovky jinou barvou a kontext se rozbíhá na obě strany – vše je vypsáno na jedné řádce. A poté už záleží na každém, jak bude dále ve své práci pokračovat a na jaké jevy se zaměří.

Stručně lze výstavbu mého korpusu a následnou práci shrnout do čtyř kroků:

- specifikace korpusu (určení cíle a použitelnosti korpusu)
- zajištění potřebného hardwaru a softwaru
- sběr dat, jejich označení a následné zpracování
- vytvoření korpusu a shrnutí výsledků

I.4 Paralelní korpus

Korpusy můžeme rozdělit podle několika typů. Existují korpusy diachronní a synchronní (podle delšího a kratšího časového období, které zpracovávají), anotované (tagované) a neanotované, korpusy mluveného a psaného jazyka atd. Podle množství obsažených jazyků lze korpusy dělit na korpusy jednoho jazyka (např. Český národní korpus) a paralelní korpusy, které obsahují texty ve dvou nebo více jazycích. Právě tímto druhem korpusů se zabývá tato práce, přesněji se jedná o paralelní korpusy legislativních textů ve francouzském a českém jazyce.

Paralelní korpusy nabývají v poslední době stále více na aktuálnosti, hlavně po vstupu České republiky do Evropské unie, kdy je zapotřebí pracovat s originálními texty (směrnicemi, vyhláškami atd.) a také s jejich překlady do češtiny. Evropská unie čítá 20 oficiálních jazyků, a proto je překládání nevyhnutelné. „Vznikají proto paralelní korpusy využívané při budování systémů strojového překladu a tvorbě vícejazyčných a dnes už primárně elektronických slovníků.“ (<http://www.ics.muni.cz>)²

Paralelní korpusy v budoucnu přinesou rozsáhlé obohacení dvoujazyčných slovníků, neboť již první zkušenosti přinášejí bohatší a různorodější cizojazyčné ekvivalenty, které dobří překladatelé vytvořili v již uskutečněných projektech. První nese název TERI a zpracovával Platónovu Ústavu v 17 jazycích a druhým je paralelní korpus románu G. Orwella 1984 ve 23 jazycích, který vznikl v rámci projektu Multext-East. (KOCEK-KOPŘIVOVÁ-KUČERA, 2000 : 9)

Při vyhledávání v paralelních korpusech se program (v tomto případě se jedná o aligner = „srovnávač“) snaží přiřadit určité části jednoho textu (odstavci či větě – na principu značky odstavce či tečky) odpovídající část (odstavec či větu) paralelního textu. Často je to pouze na základě pravděpodobnosti, a jelikož výsledek může být nepřesný, mnohdy se zobrazuje ne pouze jedna věta paralelního textu, ale několik vět, aby bylo zaručeno, že hledané slovo se opravdu vyskytuje i v paralelním textu.

² http://www.ics.muni.cz/toCP852/bulletin/issues/vol06num04/pala/pala_3.html

II LEGISLATIVNÍ TEXTY

Všechny zpracovávané texty předkládané práce jsou součástí Úředního věstníku. Podrobnější informace týkající se Úředního věstníku a jeho obsahu přiblíží následující podkapitola.

II.1 Úřední věstník Evropské unie

Úřední věstník Evropské unie je jediným periodikem vydávaným každý pracovní den ve všech 20 oficiálních jazycích Evropské Unie (EU). Online vydání je přístupné bez poplatků v EUR-Lex a nyní již i v CELEX. Vydání na CD-ROMu si lze předplatit ročně a objednat pomocí prodejní sítě Úřadu pro úřední tisky. Další vydání je přístupné bez poplatků v TED (Tenders electronic daily) a obsahuje dodatek k Úřednímu věstníku Evropské unie.

Úřední věstník EU má tři části, tzv. řady:

- řada L = Legislation (Právní předpisy)
 - obsahuje, v plném znění, schválené předpisy komunitárního práva (acquis communautaire):
 - **nařízení (regulation):** R
 - **směrnice (directive):** L
 - **rozhodnutí (decision):** D
 - **rozsudek (judgement):** J
 - **mezinárodní dohoda (agreement):** A
 - **rozpočet (budget):** B
 - **obecné rozhodnutí ESUO (ECSC general decisions):** S
 - **doporučení ESUO (ECSC recommendation):** K
 - **ostatní akty (other acts):** X nebo Y

- série C = Information and Notices (Informace a oznámení)
 - obsahuje informace o připravovaných předpisech, o řešení sporů před Evropským soudním dvorem, otázkách členů Evropského Parlamentu na Komisi a Radu EU a další

- série S = Supplement to the Official Journal – Public procurement notices
- přináší informace o vyhlašování veřejných zakázek

(<http://www.mvcr.cz>³, <http://www.ice-ckait.cz>⁴, <http://bozpinfo.cz>⁵)

II.2 Vyhledávání textů – EUR-Lex

EUR-Lex od svého zavedení poskytuje přímý bezplatný vstup (na rozdíl od služby CELEX, která byla dříve placená) k právu Evropské unie. Umožňuje přístup k textům zveřejněným v Úředním věstníku EU a nabízí mnohé možnosti jejich vyhledávání, které lze shrnout do čtyř kategorií:

- Obecné vyhledávání (podle slova, data nebo období, autora atd.)
- Vyhledávání podle oblasti (smlouvy, právní předpisy, návrhy atd.)
- Vyhledávání podle čísla dokumentu (číslo dokumentu, celexové číslo atd.)
- Vyhledávání podle označení zveřejnění (Úřední věstník atd.)

EUR-Lex se nachází na oficiálních stránkách Evropské unie (<http://europa.eu.int>). Vstupní bránou EUR-Lexu je <http://europa.eu.int/eur-lex>. Po zadání této adresy se objeví vstupní strana s nabídkou dvaceti jazyků a po zvolení jednoho z nich se nám otevře portál „práva EU“. Přestože by se z předcházejícího textu zdálo, že po zvolení češtiny můžeme brouzdat stránkami v českém jazyce, opak je bohužel pravdou. Ne vše je přeloženo, a tudíž se setkáváme s anglicko-českou kombinací stránek.

³ <http://www.mvcr.cz>

⁴ <http://www.ice-ckait.cz/index.php?subtema=EU>

⁵ http://bozpinfo.cz/pravo_eu/uredni_vestnik/informace_k_urednimu_vestniku.html

II.3 Legislativní texty

II.3.1 Úvod

Od 1. listopadu 2004 má EUR-Lex novou podobu. Byl zaktualizován a od tohoto data jeho nová verze integruje všechny texty obsažené v CELEXU a nabízí bezplatný přístup do nejširší databáze právních textů EU, a to ve všech 20 oficiálních jazycích EU.

Po vstupu na EUR-Lex nacházíme množství odkazů. Zaměříme se na nejdůležitějších osm z nich. Pokud budeme pracovat s „českými stránkami“, jedná se o:

- Official Journal - jedná se o Úřední věstník EU (dále jen Úř.v.) a následné vyhledávání textů (podle roku vydání, řady Úř.v. a čísla Úř.v.)
- Treaties – odkaz na základní dokumenty a smlouvy (zakládající, přístupové atd.)
- Legislation – vyhledávání dokumentů podle různých parametrů
- Legislation in preparation – odkazy na určité dokumenty a další vyhledávání
- Case-law – odkazy na právníké dokumenty a jejich vyhledávání
- Parliamentary questions – vyhledávání podle textu či data a odkaz na Evropský Parlament
- Documents of public interest – odkazy na důležité dokumenty a vyhledávání
- Preparing enlargement (dále vedeno jako enlargement)
 - pro tuto práci nejdůležitější odkaz, se kterým se nadále bude podrobněji pracovat

Díky odkazu „Preparing enlargement“ se nám otevírá strana (ale stále v angličtině), která obsahuje zvláštní vydání Evropského věstníku pro nově přistupující země. Skrze další údaje se dostáváme k odkazům pro jednotlivé země. Po zvolení příslušného jazyka se rozbálí seznam 20 hlavních oblastí, do kterých jsou zahrnuty všechny dokumenty. Přestože jsme zvolili češtinu, je tento seznam bohužel stále anglický. Není nutné, oficiální anglické názvy odstraňovat, a zaznamenat zde pouze české překlady, ale bylo užitečné přiřadit k anglickým výrazům české ekvivalenty. Jednak by se vše stalo přehlednější a také by to urychlilo různá vyhledávání apod.

Texty jsou rozděleny do několika skupin dle oblastí, např. zemědělství, rybnářství, dopravní politiku, Celní unie a volný pohyb zboží atd. Pokud ovšem zvolíme nějakou oblast, rozbálí se nám celá struktura dané oblasti a objevíme mnoho podskupin

a jejich následných podskupin. Stále se ale pohybujeme v anglické verzi a teprve až po zvolení podkapitoly se rozbálí podrobný seznam textů včetně základních souhrnných informací a českého názvu.

II.3.2 Legislativní texty zaměřené na oblast Ochrany fauny a flory

Hlavním tématem této práce jsou legislativní texty zaměřené na oblast Ochrany fauny a flory, přestože se toto téma nevyskytuje mezi základním rozdělením do dvaceti textů. Proč tedy zrovna toto téma a kam ho zařadit?

Důležitým kritériem pro výběr textů byl nejenom zájem studovat jednotlivou oblast, ale i počet normostran daných textů – stanovený na 150. Hlavní tedy bylo zaměřit se na oblast, která by byla nejen zajímavá, ale i dostatečně reprezentativní, co se týče výstupních dat budoucího korpusu. Bylo nutné zpracovat co možná veškeré dokumenty z daného odvětví, protože jenom tak můžeme zahrnout veškerou používanou terminologii. Pokud bychom se nezaobírali všemi texty, ale pouze jejich výběrem, mohlo by se stát, že mnohá terminologie by zůstala nedotčena v nepoužitých textech. Samozřejmě, že některé dokumenty byly pro jazykové zpracování zcela nevhodné, čímž se myslí například dokumenty, které neobsahují skoro žádnou terminologii, ale pouze informace o přejmenování různých vyhlášek a podobně nebo také části dokumentů obsahující tabulky v latinském jazyce apod. Zvolené legislativní texty v souhrnu čítají 198 normostran.

II.3.2.1 Výběr textů

Z možných témat mě zaujala oblast Ochrana fauny a flory, která se nachází v patnácté skupině textů nazvané „Environment, consumers and health protection“ (Životní prostředí, ochrana spotřebitele a ochrana zdraví), v podskupině označené 15.10.30 s názvem „Space, environment and natural resources“ (Vesmír, životní prostředí a přírodní zdroje) a její přené označení a název zní 15.10.30. „Conservation of wild fauna and flora“ tedy přesně Ochrana divoké fauny a flory.

Jelikož texty nesplňovaly potřebný počet normostran, přidala jsem k nim navíc další texty z 15. skupiny, které tematicky odpovídají zvolené oblasti - 15.40 „Protection of animals“ (Ochrana zvířat).

II.3.2.2 Přesný popis vybraných textů a jejich tabulka

Do svého korpusu je začleněno celkem 28 legislativních textů Evropské unie. 18 z nich patří do oblasti Ochrany fauny a flory (15.10.30.20 „Conservation of wild fauna and flora“) a následujících 12 textů spadá do oblasti Ochrana zvířat (15.40 „Protection of animals“).

Přesný seznam textů a souhrnnější informace k nim podá následující tabulka. Obsahuje čtyři důležité údaje. První údaj značí číslo dokumentu podle CELEXu. Druhým údajem je značení textu dle Úředního věstníku. Do této tabulky jsem také zahrnula údaj o typu dokumentu, což je třetí údaj tabulky, který následně využiji i dále. Poslední informací tabulky textů je přesný název dokumentu dle EUR-Lexu.

Tabulka viz následující dvě strany.

Tabulka textů

ČÍSLO DOKUMENTU (celexové číslo)	DLE ÚŘ. V.	TYP DOK.	PŘESNÝ NÁZEV DOKUMENTU DLE EUR-LEXU
15.10.30.20 - Conservation of wild fauna and flora			
31978L0659	L 222 1978	směrnice	Směrnice Rady 78/659/EHS ze dne 18. července 1978 o jakosti sladkých vod vyžadujících ochranu nebo zlepšení pro podporu života ryb
31979L0409	L 103 1979	směrnice	Směrnice Rady(79/409/EHS)ze dne 2. dubna 1979o ochraně volně žijících ptáků
31981R0348	L 39 1981	nařízení	Nařízení Rady (EHS) č. 348/81 ze dne 20. ledna 1981 o společných pravidlech pro dovoz produktů z velryb a ostatních kytovců
31981D0691	L 252 1981	rozhodnutí	81/691/EHS: Rozhodnutí Rady ze dne 4. září 1981 o uzavření Úmluvy o zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě
21981A0905(01)	L 252 1981	úmluva	Úmluva o zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě
31983L0129	L 91 1983	směrnice	Směrnice Rady 83/129/EHS ze dne 28. března 1983 o dovozu kůží z některých tuleních mláďat a výrobků z nich do členských států
31989L0370	L 163 1989	směrnice	Směrnice Rady(89/370/EHS) ze dne 8. června 1989, kterou se mění směrnice 83/129/EHS o dovozu kůží z některých tuleních mláďat a výrobků z nich do členských států
31991L0692	L 377 1991	směrnice	Směrnice Rady 91/692/EHS ze dne 23. prosince 1991, kterou se normalizují a racionalizují zprávy o provádění některých směrnic týkajících se životního prostředí
31994R0804	L 93 1994	nařízení	NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 804/94 ze dne 11. dubna 1994, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) 2158/92, pokud jde o informační systémy o lesních požárech
31994L0024	L 164 1994	směrnice	Směrnice Rady 94/24/ES ze dne 8. června 1994, kterou se mění příloha II směrnice 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků
31997D0622	L 256 1997	rozhodnutí	97/622/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 27. května 1997 o dotaznících pro zprávy členských států o provádění některých směrnic v odvětví odpadů
31999L0022	L 94 1999	směrnice	Směrnice Rady 1999/22/ES ze dne 29. března 1999 o chovu volně žijících živočichů v zoologických zahradách
32000R2494	L 288 2000	nařízení	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2494/2000 ze dne 7. listopadu 2000 o opatřeních na podporu zachování tropických a jiných lesů v rozvojových zemích a jejich trvale udržitelného obhospodařování
32001R1035	L 145 2001	nařízení	Nařízení Rady (ES) č. 1035/2001 ze dne 22. května 2001, kterým se stanoví systém dokumentace úlovků druhu <i>Dissostichus</i> spp.
32001D2455	L 331 2001	rozhodnutí	Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 2455/2001/ES ze dne 20. listopadu 2001, kterým se stanoví seznam prioritních látek v oblasti vodní politiky a mění směrnice 2000/60/ES
32003R2152	L 324 2003	nařízení	NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 2152/2003ze dne 17. listopadu 2003o monitorování lesů a environmentálních interakcí ve Společenství (Forest Focus)

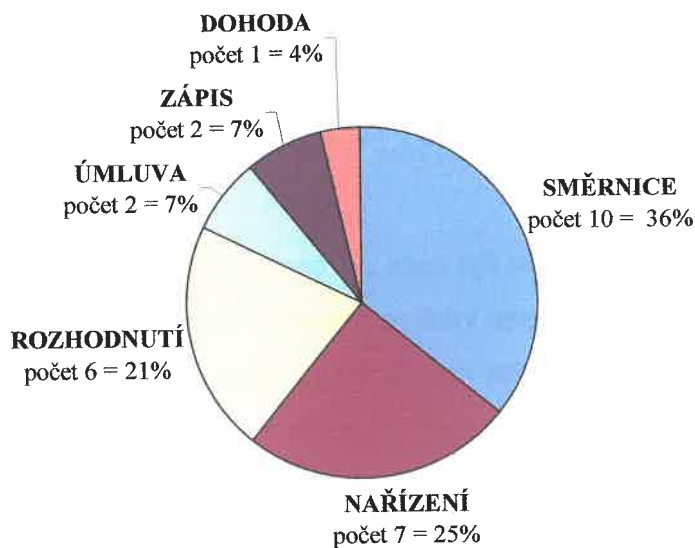
ČÍSLO DOKUMENTU (celexové číslo)	DLE ÚŘ. V.	TYP DOK.	PŘESNÝ NÁZEV DOKUMENTU DLE EUR-LEXU
15.40 - Protection of animals			
31978D0923	L 323 1978	rozhodnutí	Rozhodnutí Rady 78/923/EHS ze dne 19. června 1978 o uzavření Evropské úmluvy o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely
31986L0609	L 358 1986	směrnice	Směrnice Rady 86/609/EHS ze dne 24. listopadu 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se ochrany zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely
31994R1771	L 184 1994	nařízení	Nařízení Komise (ES) č. 1771/94 ze dne 19. července 1994 o dovozu kožešin a finálních výrobků z některých druhů volně žijících zvířat do Společenství
31998D0142	L 42 1998	rozhodnutí	98/142/ES: Rozhodnutí Rady ze dne 26. ledna 1998 o uzavření Dohody o mezinárodních normách humánního lovu do pastí mezi Evropským společenstvím, Kanadou a Ruskou federací a dohodnutého zápisu mezi Kanadou a Evropským společenstvím o podpisu této dohody
31999L0074	L 203 1999	směrnice	SMĚRNICE RADY 1999/74/ES ze dne 19. července 1999, kterou se stanoví minimální požadavky na ochranu nosnic
21999A0824(01)	L 222 1999	úmluva	Evropská úmluva na ochranu obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely
31991R3254	L 308 1991	nařízení	Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91 ze dne 4. listopadu 1991 o zákazu používání nášlapných pastí ve Společenství a dovozu kožešin a zboží z určitých volně žijících živočichů ze zemí, kde jsou tyto živočichové odchytáváni pomocí nášlapných pastí nebo jiných metod odchytu, které nespĺňují mezinárodní normy humánního odchytu do pastí
21998A0214(01)	L 42 1998	zápis	Dohodnutý zápis mezi Kanadou a Evropským společenstvím o podepsání Dohody o mezinárodních normách humánního lovu do pastí
21998A0214(02)	L 42 1998	dohoda	Dohoda o mezinárodních normách humánního lovu do pastí mezi Evropským společenstvím, Kanadou a Ruskou federací
21998A0807(01)	L 219 1998	zápis	DOHODNUTÝ ZÁPIS
31998D0487	L 219 1998	rozhodnutí	ROZHODNUTÍ RADY ze dne 13. července 1998 o uzavření mezinárodní dohody ve formě dohodnutého zápisu mezi Evropským společenstvím a Spojenými státy americkými o normách humánního lovu do pastí (98/487/ES)
32002L0004	L 30 2002	směrnice	SMĚRNICE KOMISE 2002/4/ES ze dne 30. ledna 2002 o registraci zařízení pro chov nosnic, kterou stanoví směrnice Rady 1999/74/ES

II.3.2.2.1 Typy dokumentů – druhy právních předpisů

Z předcházející tabulky, lze vyplývá, že všechny texty jsou dle Úředního věstníku součástí řady L, jedná se tedy o právní předpisy, které se zde vyskytují v několika druzích. V tomto daném případě se jedná o: směrnice, nařízení, rozhodnutí, úmluvu, zápis a dohodu. Nejčastěji jsou texty zpracovány ve formě směrnice - z 28 textů má 10 podobu směrnice a nejméně používaným právním předpisem této oblasti je dohoda, která se vyskytuje pouze jedenkrát. K přesné prezentaci jsem využila koláčového grafu, který zahrnuje všechny použité formy textů a je opatřen popisky s informacemi o druhu textu, počtu výskytů a jeho procentuální ekvivalent.

Graf

DRUHY PRÁVNÍCH TEXTŮ

III PARACONC A PRÁCE S TEXTY

III.1 Úvod

ParaConc je program pro vytváření paralelních korpusů umožňující jejich následné prohlížení a práci s nimi. Tato kapitola podá přesný návod pro vytvoření paralelního korpusu podle typického příkladu – tzn. bude se zabývat dvěma druhy textů ve formátu MS Word, kdy se jedná o text a jeho překlad. V tomto případě to budou již zmiňované legislativní texty EU z oblasti Ochrany fauny a flory. Práce byla provedena na počítači se systémem MS Windows (verze XP) s editorem MS Word (verze 2000 a 2003).

III.2 Úprava textů do jednotného formátu

Po konečném výběru textů je nutno uložit jejich plnou verzi, která se nachází na oficiálních stránkách EU, v sekci EUR-Lex, u seznamu se souhrnnými informacemi k textům. Většina textů je zde uložena ve formátu MS Word, někdy se ale objeví i jiná podoba – např. Acrobat Reader (Adobe Reader). Všech 28 použitých textů bylo ve formě MS Word, tudíž se při popisu budu zabývat pouze tímto formátem, se kterým jsem pracovala.

Aby mohl ParaConc texty zpracovat, musí být ve formátu „prostý text“ neboli „.txt“. Veškeré texty je třeba nejdříve do této podoby upravit. Jak uvádí Čermák (1995 : 126) korpusová data by měla projít aspoň dvěma přípravnými fázemi – čištěním a unifikací (ne nutně v tomto pořadí. V první fázi jsou zbavena speciálních znaků editorů či jiných programů (...), v nichž vznikla či kterými naposledy prošla; mohou být však podle potřeby zbavována i textových obrázků a grafiky, překlepů, tiskových chyb apod. Ve druhé fázi se převádějí do zvoleného jednotného formátu (...).“

Celý tento proces shrneme v následujícím podrobném popisu provedení práce (pro názorný popis budeme jako ukázkový příklad používat text 31978L0659):

Texty jsou uloženy ve výchozím formátu aplikace Microsoft Word, tzv. v „doc“, a je třeba je upravit (začistit), následně převést do formátu „rtf“, ze kterého se snadněji převádí do konečného formátu prostého formátu txt, aby bylo možno pracovat s korpusem v ParaConcu.

Jakmile máme texty stáhnuty, můžeme se pustit do začisťování textů, které se týká zejména nevhodně umístěných znaků konce odstavce, ale také tabelátorů, mezer apod. Znak konce odstavce by měl v souborech oddělovat odstavce, nadpisy, položky seznamů atd. Může oddělovat i jednotlivé věty, ale určitě by neměl oddělovat jednotlivé řádky. Chybně umístěný znak odstavce, např. uprostřed věty, může způsobit nesprávné „alignování“⁶ v ParaConcu. Stejně tak by se uprostřed věty neměly nacházet tabelátory atd.

Podrobný názorný postup čistícího procesu:

1. Otevřeme soubor – tzn. jeden určitý text (v tomto případě 31978L0659)
2. V nabídce na horní liště klepneme levým tlačítkem myši na položku „Nástroje“, poté zvolíme „Možnosti“. Následně se rozbolí okno s širokou nabídkou úprav a možností. Vybereme kartu „Zobrazení“ a v sekci „Značky formátování“ zaškrtneme políčka „Konce odstavců“. Výběr potvrdíme tlačítkem „OK“.
3. V horní liště otevřeme položku „Nástroje“ a zvolíme „Počet slov“. Zobrazí se souhrn základních informací oznamující počet stran, slov, znaků, odstavců apod. v daném dokumentu. V tomto případě je zásadní informací počet odstavců. Je třeba otevřít jak českou, tak francouzskou verzi textu a porovnat počty jejich odstavců. Téměř ve všech případech byl počet odstavců odlišný. Co se týče textu 31978L0659, česká verze vykazuje 97 odstavců, francouzská 101. Jak dále postupovat?
4. Při čištění postupujeme zpravidla tak, že francouzské texty upravujeme k podobě textů českých. Nebudeme se ale snažit o úpravu francouzské verze tak, abychom v případě textu 31978L0659 odstranili přebývající čtyři odstavce. Nejdříve se zaměříme na každý text zvlášť a začistíme ho. Teprve poté znovu překontrolujeme počty odstavců.

Názorně dle 31978L0659:

Ve francouzské verzi se hned v úvodu vyskytuje celexové označení textu, které v české verzi není – odstraníme ho. Dále je zde uveden přesný název textu. V české podobě má ale jiný tvar než ve francouzské. Jelikož česká podoba je přehlednější, upravíme podle ní francouzský název.

⁶ „alignemt“ = zarovnávání; přesné vysvětlení tohoto pojmu viz Slovníček použitých pojmů

Následně se ve francouzské verzi vyskytuje seznam poznámek, jenž je v české verzi ve formě poznámek pod čarou. Za seznamem poznámek se ve francouzské verzi znovu opakuje název dokumentu, který v české verzi není. Vše přebytečné vymažeme.

Poté se snažíme dokument zběžně prohlédnout, zda neobsahuje nějaké další přebytečnosti či zda se neobjevuje znak konce odstavce, zobrazený jako symbol ¶, někde uprostřed věty, což by způsobilo následné problémy při nahrávání textů a jejich alignování. Většinou bývá obtížné tuto záludnost v textu najít, což byl také případ textu 31978L0659.

Pokud by se při zběžné kontrole dále nevyskytla nějaká další nepřesnost, je téměř jisté, že se objeví na konci textu. Zpravidla totiž bývá několik přebytečných znaků odstavce na konci textu, tudíž je třeba je vymazat. A co se týká francouzské verze, na konci textu se velmi často nachází nepotřebné zkratky, odkazy, popř. nesrozumitelný text ve formě písmen proložených čísly a interpunkčními znaménky. Postup je stejný, což znamená, že vše odstraníme a snažíme se o to, aby text končil jedním posledním znakem odstavce.

Po tomto procesu znovu zjistíme počet odstavců v obou verzích. V případě textu 31978L0659 zjistíme tento stav: česká verze čítá i po různých úpravách znovu 97 odstavců, francouzská 93. Z toho vyplývá, že po úpravách i snahách o sjednocení počtu odstavců v obou verzích je počet nerovný a vyskytuje se zde rozdíl čtyř odstavců. Nyní tedy zkontrolujeme text znovu ve snaze objevit tyto chybné výskyty a opravit je. Jelikož i tato kontrola byla neúspěšná, zvolíme tedy jiný postup. Text již znovu nezkoumáme, zapíšeme si rozdíl a budeme tento jev zkoumat po nahrání textu do ParaConcu, který by ho měl lehce objevit a na dané problémové partie upozornit. Dále se tedy problémem nezabýváme a považujeme prozatím čištění v této fázi za ukončené. Texty v této podobě uložíme do nové složky jako upravené texty, čímž získáme druhou podobu textů, která je již zcela odlišná od té výchozí.

Protože máme čistící fázi za sebou, pokračujeme tedy následovně. Pro převod do ParaConcu musí mít texty unifikovanou podobu prostého textu – tzn. formátu „.txt“. Do tohoto formátu je ale nebudeme převádět ihned, ale zvolíme ještě jeden mezikrok, jímž je převod textů do formátu „.rtf“. „Podle nápovědy pro Microsoft Office Word je termín RTF (Rich Text Format) typ souboru používaný k přenosu dokumentů obsahujících formátovaný text mezi aplikacemi, a to dokonce i na různých platformách, např. IBM a Macintosh.) RTF označuje formát souborů, se kterým lze pracovat v mnoha programech pro zpracování textu. Často se používá v případech, kdy je některý dokument vytvořen v jednom programu, avšak předpokládá se, že bude upravován v jiném programu pro zpracování textu.“ Což přesně odpovídá následnému postupu. K RTF lze ještě dodat, že „na rozdíl od ostatních textových editorů, RTF není závislý na speciálním software, díky čemuž se informace přenesená v RTF prakticky stává nezávislou na použitém operačním systému i zařízení.“ (<http://nlp.fi.muni.cz>)⁷

Z formátu MS Word „.doc“ musíme oba soubory převést do formátu MS Word „.rtf“. Jakmile jsou texty ve verzi RTF, je možno je převést na formát prostého textu, tudíž „.txt“. „Podle Nápovědy pro Microsoft Office Word soubory TXT formátu prostého textu umožňují uložení pouze neformátovaného textu. Uložíte-li dokument aplikace Word ve formátu prostého textu, bude veškeré formátování, obrázky, objekty i tabulky (jinými slovy, všechno kromě textu samotného) ztraceno, protože tyto informace nemohou být ve formátu prostého textu uloženy.“ „Formát TXT by se tedy mohl zdát nejjednodušším a nejméně problematickým ze všech formátů. Ano i ne. Pokud bychom byli ochotni se vzdát diakritiky a veškerého formátování, pak je skutečně *.txt jedním z nejjednodušších a nejbezpečnějších formátů. Písmenka jsou v něm uložena v tzv. ASCII kódu (každé písmenko má své číslo v ASCII tabulce) - ať text otevřete v jakémkoli programu na jakémkoli počítači, mělo by se vám objevit to stejné.“ (<http://medard.soc.cas.cz>)⁸

Na rozdíl od předcházejícího převodu formátu z výchozího formátu aplikace Microsoft Word „.doc“ na Rich Text Format „.rtf“ je převod z „.rtf“ na „.txt“ poněkud komplikovanější“. Postup je následující (opět ilustrováno na textu 31978L0659):

Zpočátku postupujeme shodně jako v minulém převodu. Otevřeme tedy českou i francouzskou verzi textů. V nabídce na horní liště zvolíme položku „Soubor“, poté

⁷ <http://nlp.fi.muni.cz/projekty/rtf2vert/>

⁸ <http://medard.soc.cas.cz/digidat/text.htm>

vybereme „Uložit jako“. Název souboru necháme stejný, změníme ale typ souboru. V nabídce položky „Typ souboru“ zvolíme možnost „Formát RTF“ a poté „Uložit“. V okénku „Typ souboru“ vybereme možnost „Prostý text“ a klepneme na „Uložit“. Zdálo by se, že vše bylo provedeno a operace ukončena. Při tomto převodu je ale ještě třeba upřesnit určité údaje. Demonstrujme to nejprve na české verzi textu. Po klepnutí na „Uložit“ se objeví okno „Převod souboru“. Z nabídky možností kódování textu pro českou verzi textu zvolíme „Středoevropské jazyky (Windows)“ a potvrdíme „OK“. Následně pro provedení stejného postupu pro francouzskou verzi textu se po zvolení „Uložit“ objeví stejné okno „Převodu souboru“, ovšem s tím rozdílem, že ve většině textů při náhledu uvidíme (názorně u 31978L0659) znaky s diakritikou (typické pro francouzský jazyk) znázorněny červenou barvou a v pravé části výstražný vykřičník informuje o tom, že „Text označený červeně nebude ve vybraném kódování uložen správně.“ V tomto případě budeme tedy postupovat odlišně, a to tak, že v nabídce „Kódování textu“ zatrhneme volbu „Jiné kódování“, čímž se nám zpřístupní nabídka různých typů kódování, z níž označíme „Západoevropské jazyky (Windows)“, načez se původně červené znaky zbarví normálním způsobem a výstraha zmizí. Proces ukončíme potvrzením „OK“.

Jakmile převedeme všechny texty, splnili jsme podmínku unifikovaného formátu textu a můžeme začít pracovat s ParaConcem.

III.3 Zpracování textů v ParaConcu

III.3.1 Úvod

Nyní jsme ve fázi, kdy přepokládáme, že zvolené paralelní texty v českém a francouzském jazyce jsou zarovnané po odstavcích nebo jinak pomocí znaku konce odstavce (¶). Přestože víme, že některé texty nejsou správně zarovnané, jelikož se nám nepodařilo úspěšně provést tento proces i přes několikanásobnou kontrolu, nahrajeme je do ParaConcu a po zvolení správné možnosti nám sám program upozorní na problematické pasáže a názorně je zobrazí. Není tedy nutností mít všechny texty úplně v pořádku, díky ParaConcu totiž snadněji nalezneme chybu, kterou můžeme bez větších problémů opravit.

III.3.2 Postup při vkládání textů

Předpokladem pro nainstalování programu ParaConc je operační systém MS Windows 95 a vyšší (včetně XP). Jedná se o klasickou instalaci, nejlépe do složky Program Files, se zástupcem na ploše.

Po spuštění programu se zobrazí dvě okna. Jedno prázdné a druhé s názvem „Load Copus File“ nabízí množství nastavení parametrů. Pokud se stane, že se toto okno neobjeví automaticky jak zde popisují, klepneme na „File“ a dále na „Load Corpus File“ a zobrazí se totéž okno. Nyní je třeba přesně nadefinovat parametry, neboť jenom správně nastavené parametry umožní dobrou funkci programu.

1. Počet paralelních textů „Parallel texts“ ponecháme na hodnotě 2.
2. Pro české texty nastavíme češtinu, tudíž „Czech“.
3. Po klepnutí na „Font“ můžeme zvolit jiný typ písma, například Times New Roman, nebo můžeme nechat přednastavený MS Sans Serif. Skript je nastaven na Středoevropský, což odpovídá češtině, tudíž můžeme potvrdit „OK“.
4. Pro francouzské texty zvolíme klasický francouzský jazyk, tzn. „French (Standard)“. Po otevření nabídky zjistíme důležitou informaci o špatně nastaveném skriptu. Jedná se o stejnou věc jako u převodu „.rtf“ do „.txt“, tedy o změnu kódování. Pro francouzský jazyk je nutné zvolit západní skript, aby nenastala stejná situace, na kterou upozorňovala výstraha u kódování – znaky typické pro francouzštinu se v jiném než západoevropském kódování správně nezobrazují, objeví se jejich deformace. Ne všechna písma ale obsahují různé znakové sady, jak se můžeme přesvědčit u přednastaveného MS Sans Script, který nenabízí jinou možnost než skript středoevropský. Je třeba změnit písmo např. na již uváděný Times New Roman, který kromě středoevropského skriptu obsahuje i ten západní, který vybereme a potvrdíme změnu nastavení.
5. Jazyky jsou již nastaveny správně, nyní je třeba postupně „nahrát“ příslušné texty kliknutím na „Add“ (přidat, připojit). Je třeba nahrávat texty po jednom, abychom zjistili případný nesprávný počet odstavců a mohli chybu opravit. Budeme opět ilustrovat na textu 31978L0659. Nahrajeme českou i francouzskou verzi ve formátu „.txt“.
6. Nyní přichází důležitý krok, a tím je volba formátu zarovnávání. V nabídce „Align Format“ je třeba zvolit „Not aligned“, čímž si zajistíme, že pokud bude

text obsahovat nepoměr odstavců či kapitol, tato informace se automaticky zobrazí.

7. Vše potvrdíme, následně proběhne nahrání textu.

8. Pokud jsou texty v pořádku zpracovány, nezobrazí se žádná informace. Nyní tedy v menu pod nabídkou „File“ zvolíme „View Corpus Aligment“, označíme oba texty a stiskneme „Aligment“. Texty se zobrazí rozčleněny podle znaků konce odstavců do tabulky čítající dvě tabulky. Jedna udává členění textů na sekce, druhá na odstavce.

9. Pokud si texty neodpovídají (jako je tomu u textu 31978L0659), zobrazí se chybné hlášení o tom, že počet sekcí nebo odstavců se v obou textech liší - „Different number of paragraphs.“ V takovém případě soubory nelze shodně zarovnat a chybu je třeba opravit.

10. V okně „Error“ zvolíme „Fix“, čímž se nám zobrazí stejné tabulky jako v kroku deset. Je-li chyba v různém počtu odstavců, je nahoře tabulka s odstavci v příslušné sekci. Skládá-li se odstavec z více vět, jsou tyto věty odlišeny barevně. Dělení na věty nemusí ale být vždy správné. Pokud jsou přebytečné znaky konce odstavce na konci celého textu, ParaConc je znázorní ve formě otazníků.

11. Poté, co jsme rozpoznali chybné pasáže, je nezbytné je opravit. Po těchto úpravách by již texty měly být správně zarovnané, což lze průběžně kontrolovat nahráním do ParaConcu.

12. Jestliže je zarovnání v pořádku, můžeme nahrát všechny texty najednou, tzn. všechny české i francouzské verze textů a začít s nimi pracovat.

13. Pokud se i přesto, že jsme vše správně opravili, objeví nějaká nesrovnalost, je řešením změna parametru zarovnávání. V mém případě se jedná o text 21981A0905(01), který, pokud se nahraje samostatně bez ostatních textů, nevykazuje žádnou chybu i po následném prohlížení dle „View Corpus Aligment“, ale pokud se nahraje souhrnně se všemi texty, objeví se hlášení o rozdílném počtu. A po zhlédnutí textu zjistíme, že polovina francouzské verze chybí. V takovém případě při nahrávání textů zvolíme v nabídce „Align Format“ možnost „New Line Delimiter“, při které není nejdůležitější informací zarovnávání a počet sekcí a odstavců se již nekontroluje. Rovnou můžeme tedy přejít k vyhledávání.

III.3.3 Vyhledávání v textech

Než přistoupíme k samotnému vyhledávání, je důležité informovat o celkovém počtu slov daných textů - česká verze obsahuje 50829 slov, francouzská jich čítá 68 799⁹. V ParaConcu existují různé formy vyhledávání údajů. Pro mou práci jsem využívala klasického vyhledávání, které se nachází pod položkou „Search“ a „Frequency“, které vyhledává frekvence slov; tedy přesněji nejvyskytovanější slova v textu. Zaměřme se nejdříve na druhou formu.

III.3.3.1 Frequency

V nabídce „Frequency“ se po rozbalení nacházejí tři aktivní položky: „Frequency Order“, „Alphabetical Order“ a „Frequency Options“. První dvě položky nabízejí vyhledávání buď podle frekvence nebo podle abecedního pořadí dle nastavených parametrů ve „Frequency Options“.

Ve „Frequency Options“ lze nastavit vyhledávání podle mnoha různých parametrů. V této práci jsem pracovala s následujícími třemi:

„Minimum Frequency“ - označuje minimální výskyt daného slova či slovního spojení
„Maximum Lines“ - určuje počet řádků tabulky s výsledky vyhledávání podle frekvence nebo abecedního pořádku

„Colocate Span“ – určuje počet slov před a za hledaným slovem či slovním spojením, která budou jinak barevně znázorněna pro lepší orientaci v možných kolokacích, v tabulce výsledků vyhledávání

Příklad: 2L-2R znamená dvě slova zprava a dvě slova zleva

Při vyhledávání podle frekvence či abecedního pořadí si vždy můžeme zvolit, zda chceme pracovat s oběma jazyky nebo pouze jedním z nich. Poté se zobrazí tabulka s výsledky obsahující počet výskytů, procentuální výskyt a tomu odpovídající text (může se jednat o číslo „129“, člen „le“, slovní druh „document“, „parle“ atd.).

⁹ Tato informace se zobrazí po vložení textů do kornusu v pravém dolním okraji

III.3.3.2 Search

Přestože toto vyhledávání pracuje i s parametry zadanými ve „Frequency Options“, nabízí navíc ještě další možnosti nastavení v položce „Search Options“. Při vyhledávání lze využít i rozšířenou podobu „Advanced Search“, já jsem si ale naprosto vystačila se standardním vyhledáváním „Search“.

V tomto vyhledávání nejdříve nastavíme jazyk, se kterým chceme pracovat. Poté už stačí napsat dané slovo nebo slovní spojení, které chceme vyhledat. Vyhledávání je navíc rozšířeno o možnost vložit do hledaného dotazu různé znaky nesoucí specifické funkce. Pro přiblížení formy dotazu uvedu příklad mnou nejčastěji používaných dvou znaků. Jedná se o:

% (procento) - zastupuje jakýkoliv nebo žádný znak

- je ideální pro vyhledávání slov v jednotném a zároveň v množném čísle, neboť se pod ním může a nemusí znak skrývat
př. na dotaz „poule%“ vyhledá „poule“ i „poules“, tedy jednotné i množné číslo
- ideální je také v případech členu podstatného jména začínající na samohlásku,
př. na dotaz „%%avis“ najde „l'avis“ i „des avis“ atd.

? (otazník) - zastupuje jakýkoliv znak

- na rozdíl od procenta zobrazuje pouze vyskytující se znaky
- představuje jakýkoliv znak, tudíž na dotaz typu „pa?“ nalezne „pas“ a „par“

IV PRÁCE S TEXTEM

IV.1 Úvod

Přestože ParaConc obsahuje mnohé formy vyhledávání, neumí vybrat klíčová slova - tzn. ta, kterými se budu zabývat a která budu popisovat - dané oblasti. Tudíž bylo třeba všechny texty podrobně pročíst, zaměřovat se na slova obsahově specifická pro danou tematickou oblast a předběžně si vybrat ta, která by mohla být vhodná pro další zpracování.

Všechna předběžně zvolená slova jsem následně prověřila v ParaConcu a vybrala z nich ta nejvhodnější, ať už se to týká jejich důležitosti a výskytu, nebo zajímavosti jejich překladu.

Po provedeném výběru jsem vytyčila celkem 34 klíčových slov, z toho 33 podstatných jmen a jedno přídavné, která jsem začala zpracovávat. Zaměřila jsem se na jejich překlad a také na slovní spojení, tzn. kolokace, ve kterých se vyskytují. Do své práce jsem vybrala nejen ty s nejčastějším výskytem, ale také ty se zajímavým překladem.

Vše jsem zaznamenala do tabulky vytvořené v programu MS Access a zkoumala překlady klíčových slov a jejich kolokací, které jsou zároveň součástí této práce. U některých slov je postačující pouze jeden překlad, jiná jich naopak uvádí několik. Tento jev jsem tedy zkoumala, překlady jsem porovnávala s databází ISAP¹⁰, a podle typu překladů rozdělila všechna klíčová slova do čtyř skupin.

Při popisu daného klíčového slova a jeho kolokací vždy uvedu příslušnou část tabulky pro lepší názornost. A teprve poté se budu zabývat případnými komentáři. Pokud dané slovo nebo slovní spojení bude součástí databáze ISAP porovnáám, jestli jsou tyto překlady v souladu s touto databází, obsahující závazné termíny pro české překlady právních předpisů Evropské unie, které jsou pro překlady dané problematiky závazné. (<http://isap.vlada.cz/>)¹¹

¹⁰ ISAP = Informační systém pro aproximaci práva

¹¹ <http://isap.vlada.cz/homepage.nsf/titul>

IV.2 Porovnávání překladů

Každé klíčové slovo bude znázorněno pomocí tabulky obsahující čtyři až šest částí. Prvním řádek tabulky vždy obsahuje klíčové slovo, poté následují jeho kolokace. Sloupec „Výskytů“ obsahuje různé druhy informací. Pokud se jedná o klíčové slovo jsou výskytů rozděleny do dvou údajů. Číslo před lomítkem oznamuje celkový počet výskytů klíčového slova a číslo v závorce za lomítkem udává počet výskytů klíčového slova mimo kolokace. Co se týče výskytů u samotných kolací, většinou bývá uveden pouze jeden údaj informující o počtu výskytů dané kolokace. Pokud jsou ale zapsány údaje dva (ve formě číslo plus číslo v závorce), znamená to, že daná kolokace se v udaném počtu vyskytuje i u jiného klíčového slova. Pokud je zapsán údaj jen jeden, ale do závorek, znamená to, že daná kolokace se již dříve vyskytla, a proto se již znovu nezapočítává. Samotné překlady se podle počtu se vyskytují v jednom až třech posledních sloupcích.

Při hodnocení překladů 34 klíčových slov a jejich 198 kolokací budu využívat elektronické databáze ISAP a Francouzsko-českého slovníku, popř. Slovníku českých synonym. Klíčová slova jsem rozdělila podle počtů překladů do pěti skupin (pořadí klíčových slov v jednotlivých skupinách je abecední):

1. Klíčové slovo s více překlady
2. Klíčové slovo s více synonymními překlady
3. Jednoznačný překlad klíčového slova
4. Jednoznačný překlad klíčového slova, více navzájem si odpovídajících překladů kolokací
5. Zřejmé nejasnosti ve francouzských textech

Legenda tabulek:

- kolokace – slovní spojení obsahující klíčové slovo
- slovní druh – popisuje slovní druh kolokace, popř. další informace (číslo podstatného jména, druh slovesa)
- výskytů – označuje počet výskytů klíčového slova a kolokací (u samostatně popisovaného klíčového slova se vždy jedná o celkový počet výskytů klíčového slova a údaj v závorce odpovídá výskytům, které nebyly zahrnuty do kolokací)
- česky 1, česky 2, česky 3 – překlady do češtiny

IV.2.1 Klíčové slovo s více překlady

• avis

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
avis	s.m.	68 / (23)	návrh	stanovisko	názor
avis de l'Assemblée	s.m.	6	stanovisko Evropského parlamentu		
avis du Comité	s.m.	33	stanovisko výboru	názor výboru	
avis du Parlement européen	s.m.	6	stanovisko Evropského parlamentu		

Dle Francouzsko-českého slovníku¹² jsou všechny překlady tohoto klíčového slova správné.

ISAP uvádí pouze stejný překlad pro závazný termín „avis du Parlement européen“.

• effet

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
effet	s. m.	42 / (31)	účinek	vliv	důsledek
effets directs et indirects	s. m.	2	přímý a nepřímý vliv		
effets des prise	s. m.	4	vliv odlovu	účinek odlovu	
effets néfastes	s. m.	4	negativní účinky	nepříznivé účinky	
effets sur l'homme	s. m.	1	důsledky u člověka		

ISAP závazný termín neuvádí. V textech se vyskytují další překlady: hledisko, účel, následek. Tyto překlady nejsou v rozporu se slovníkem.

• piégeage

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
piégeage	s. m.	116/(20)	lov	odchyt	vázání
piégeage sans cruauté	s. m.	50	humánní lov do pastí	humánní odchyt do pastí	
piégeage pour la capture	s. m.	4	lov živolovnými pastmi	lov do živolovných pastí	
piégeage pour la mise à mort	s. m.	6	lov do usmrcujících pastí		
piégeage en vue de la capture	s. m.	2	lov do živolovných pastí		

¹² Lyer S., Francouzsko-český slovník, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1992

piégeage en vue de la mise à mort	s. m.	2	lov do usmrcujících pastí		
normes de piégeage sans cruauté	s. f.	(11)	normy humánního lovu		
normes internationales de piégeage	s. f.	(14)	mezinárodně dohodnuté normy lovu/odchytu	mezinárodní normy humánního lovu/odchytu	mezinárodní normy humánního odchytu/lovu do pastí
méthodes de piégeage	s. f.	28+(18)	metody lovu do pastí	způsoby lovu do pastí	
piégeage du carbone	s. m.	4	vázání uhlíku		

Databáze ISAP zahrnuje tyto překlady:

„piégeage sans cruauté“ = humánní odchyt do pastí, humánní lov do pastí

„normes de piégeage sans cruauté“ = normy humánního lovu/odchytu do pastí

Tyto překlady jsou v textech uvedeny správně.

V žádném slovníku ani v databázi ISAP jsem nenalezla kolokaci „piégeage du carbone“, ale jelikož slovník uvádí překlad slova „piégeage“ mimo jiné i jako chytání, překlad lze označit jako odpovídající.

• projet

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
projet	s.m.	35 / (25)	projekt	záměr	návrh
projets de démonstration	s.m.	4	demonstrační projekty		
projet de budget	s.m.	2	návrh rozpočtu		
projet expérimental	s.m.	2	pokusný záměr		
projet scientifique	s.m.	2	vědecký záměr		

V ISAPu lze najít pouze jeden překlad a tím je „projet de démonstration“, který je v textech přeložen shodně.

Překlady klíčového slova přesně odpovídají slovníku.

IV.2.2 Klíčové slova s více synonymními překlady¹³

• animal

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
animal	s.m.	292/(216)	zvíře	živočich	
animaux sauvages	s.m.	7	volně žijící zvířata	volně žijící živočichové	
animaux capturés	s.m.	3	chycená zvířata		
animaux d'élevage	s.m.	3	chovaná zvířata		
animaux morts	s.m.	3	mrtvé zvíře	mrtvá zvířata	uhynulá zvířata
animal cible	s.m.	4	cílové zvíře		
bien-être des animaux	s.m.	31	dobré životní podmínky zvířat	zdravotní stav zvířat	pohoda zvířat
bien-être chez les animaux	s.m.	2	pohoda zvířat		
bien-être pour les animaux	s.m.	1	pohoda zvířat		
animaux pris dans des pièges	s.m.	3+(7)	zvířata chycená do pastí	zvířata ulovená do pastí	
animaux pris au piège	s.m.	4+(12)	zvířata ulovená do pasti	zvířata chycená do pasti	lovená/ chycená zvířata
protection des animaux	s.f.	8+(2)	ochrana zvířat		
protection des animaux dans les élevages	s.f.	7	ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely		

ISAP obsahuje tyto závazné termíny:

„animal d'élevage“ = plemenné víře

„bien-être des animaux“ = dobré zacházení se zvířaty, dobré životní podmínky zvířat

Dle určité části odborné veřejnosti lze použít i termín „pohoda“.¹⁴

„protection des animaux“ = ochrana zvířat

„protection des animaux dans les élevages“ = ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely

ISAP neuvádí žádný závazný termín pro samotné klíčové slovo, povoleny jsou tedy různé překlady. Z výše uvedených závazných termínů je v rozporu s ISAPem pouze „animal d'élevage“ – v textech přeloženo vždy jako chované zvíře.

Jelikož jsou pro termín „bien-être...“ povoleny různé překlady, lze tedy považovat tyto kolokace za správně přeložené až na výjimku: „zdravotní stav zvířete“, kterou ISAP neuvádí.

¹³ synonymum = slovo stejného nebo podobného významu
(<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/synonymum>)

¹⁴ <http://isap.vlada.cz/homenage.nsf/titul>

Kolokace „animaux morts“ je v jednom případě přeložena v jednotném čísle:

Text 21998A0214(02)

„5.5.3.2. Il convient de réaliser des examens pathologiques approfondis sur les **animaux morts**. Ces examens post mortem doivent être réalisés par un vétérinaire expérimenté conformément aux pratiques reconnues d'examen vétérinaire.“

„5.5.3.2 **Mrtvé zvíře** musí být dále podrobně patologicky vyšetřeno. Pitvu musí provádět zkušený veterinář přijatými způsoby veterinárního vyšetřování.“

Význam se tím ale nemění.

• cage

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
cage	s.f	27 / (15)	klec	klecové systémy
cages aménagées	s.f.	2	zdokonalené klece	obohacené klece
cages non aménagées	s.f.	3	nezdokonalené klecové systémy	klecové systémy

Databáze ISAP obsahuje obě kolokace, kde „cage“ překládá jako „klec“

cage aménagée = zdokonalená klec

cage non-aménagée = nezdokolanená klec

Obě dvě slovní spojení uvádí ISAP jako závazný termín, tudíž překlad klecový systém není správný.

Text 31999L0074

„Dispositions applicables à l'élevage en **cages aménagées**“

„Ustanovení pro chov v **obohacených klecích**“

Text 31999L0074

„soit les dispositions prévues au chapitre II en ce qui concerne les **cages non aménagées**;“

„nebo ustanovení uvedená v kapitole II, pokud jde o **nezdokonalené klecové systémy**;“

Text 31999L0074

„Dispositions applicables à l'élevage en **cages non aménagées**“

„Ustanovení pro chov v **nezdokonalených klecových systémech**“

A navíc u jednoho překladu chybí informace o tom, že se jedná o nezdokonalené klecové systémy, což je velký nedostatek:

Text 31999L0074

„toutefois, pour une période à déterminer, l'utilisation de **cages non aménagées** peut être poursuivie sous certaines conditions, dont l'amélioration des dispositions en matière de structures et d'espace;“

„po dobu, kterou je třeba určit, se však může za určitých podmínek (zahrnujících požadavky na zdokonalení stavby a zvětšení prostoru) pokračovat v používání stávajících **klecových systémů**;“

Přestože překladem klíčového slova „cage“ jsou dva synonymní výrazy, druhý (=klecové systémy) je zcela neodpovídající, neboť je v rozporu s ISAPem.

• capture

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
capture	s. f.	149/(112)	lov	úlovek	odchyt
document de capture	s. m.	26	doklad o úlovku		
formulaire de document de capture	s. m.	6	formulář dokladu o úlovku		
zones de capture	s. f.	1	oblasti úlovku		
schéma de documentation des captures	s. m.	4	systém dokumentace úlovků		

ISAP k tomuto klíčovému slovu udává pouze překlad „odchyt“. Texty ale kromě třech výše uvedených synonymních překladů obsahují i dva další překlady: odlov a rybolov, to podle kontextu. V tomto případě lze překlad v ISAPu označit za omezený, neboť výše uvedené překlady v textech zcela odpovídají.

• conservation

Kolokace	Slov. druh	Výskyt	česky-1	česky-2
conservation	s.f.	142 / (107)	ochrana	zachování
conservation de la faune et de la flore	s.f.	19	zachování živých zdrojů	ochrana živých zdrojů
conservation des oiseaux	s.f.	6	ochrana ptáků	

Databáze ISAP neurčuje žádný závazný termín ke klíčovému slovu „conservation“, v mnoha spojeních ale užívá obě varianty – ochrana i zachování, tudíž se u tohoto klíčového slova nevyskytuje žádná nesrovnalost. Toto klíčové slovo se dále navíc vyskytuje ve stejném znění v kolokaci u klíčového slova „ressources“.

• **essai**

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
essai	s.m.	88 / (64)	testování	zkoušení	
essais des pièges	s.m.	10	testování pastí	zkoušení pastí	
essais in situ	s.m.	10	testování v terénu	testování pastí v terénu	terénní testování
essais en enclos	s.m.	4	testování v ohrazených prostorách	testování v uzavřených prostorách	

ISAP závazný termín pro toto klíčové slovo neuvádí, překlady není důvod podrobněji komentovat, jelikož mají odpovídající význam. Co se týče několika překladů kolokací, jedná se pouze o různá synonyma, která nemění význam dané kolokace. Kromě překladu kolokace „essais in situ“, která přestože neobsahuje slovo past její překlad zní: „testování pastí v terénu“.

Text 21998A0214(02)

„Afin d'évaluer la sélectivité, il y a lieu de réaliser des **essais in situ**.“

„**Testování pastí v terénu** musí být prováděno zejména se zaměřením na hodnocení selektivnosti.“

Text 21998A0214(02)

„Lors des **essais in situ**, les pièges doivent être contrôlés quotidiennement.“

„Při **testování pastí v terénu** musí být pasti denně kontrolovány.“

• **examen**

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
examen	s.m.	27/(15)	vyšetření	vyšetřování
examens post mortem	s.m.	4	vyšetření po usmrcení	patologické vyšetření mrtvých zvířat
examens neurologiques	s.m.	2	neurologická vyšetření	
examens pathologiques	s.m.	2	patologická vyšetření	
examen vétérinaire	s.m.	2	veterinární vyšetřování	
examens radiographiques	s.m.	2	rentgenové vyšetření	

ISAP žádný závazný termín pro toto klíčové slovo neuvádí a ve slovníku jsou obě varianty, tudíž je překlad v pořádku.

Překlady kolokace „examens post mortem“ odpovídají výkladu latinského slova „post-mortem“ = posmrtný, následující po smrti.

Přestože je poslední kolokace v množném čísle, je přeložena v jednotném čísle, význam se tím ale nemění.

Text 21998A0214(02)

„Des examens radiographiques doivent être réalisés pour confirmer des fractures éventuelles.“

„Pro potvrzení možných zlomenin musí být provedeno rentgenové vyšetření.“

Text 21998A0807(01)

„Des examens radiographiques doivent être réalisés pour confirmer des fractures éventuelles.“

„Je třeba provést rentgenové vyšetření za účelem potvrzení možných zlomenin.“

• feu

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
feu	s. m.	16 / (5)	požár	oheň
éclosion du feu	s. f.	3	vypuknutí požáru	požár
extinction du feu	s. f.	2	uhašení požáru	
feu de forêt	s. m.	2	lesní požár	
feux d'origine inconnue	s. m.	1	příčina požáru není známa	
feux d'origine naturelle	s. m.	1	přírodní příčina	
feux d'origine accidentelle ou dus à la négligence ¹⁵	s. m.	1	náhoda nebo nedbalost ¹⁶	
feux d'origine intentionnelle	s. m.	1	ohně založené úmyslně	

Stejný případ jako „examen“, tzn. ISAP žádný závazný termín pro toto klíčové slovo neuvádí a ve slovníku jsou obě varianty, překlad je tedy v pořádku.

• plan

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
plan	s.m.	13 / (5)	plán	program
plan national ou régional	s.m.	1	vnitrostátní nebo regionální programy	
plan national et régional	s.m.	1	národní/regionální programy	

V těchto kolokacích je slovo „plan“ v překladech nahrazeno slovem program, jelikož se jedná o volný překlad. Zvláštností je spíše překlad slučovací spojky „et“ ve formě lomítka.

¹⁵ „feux d'origine accidentelle ou dus à la négligence, c'est-à-dire dont l'origine est liée à l'activité directe ou indirecte de l'homme, mais sans que celui-ci ait eu l'intention de détruire un espace forestier (exemples: lignes électriques, voies ferrées, travaux, barbecues, brûlage ayant échappé au contrôle de celui qui l'a provoqué, etc.); „ (text 31994R0804)

¹⁶ „náhoda nebo nedbalost, tj. původ požáru je přímo či nepřímo spojen s lidskou činností, aniž by dotyčná osoba jednala s úmyslem zničit lesní plochu (např. nehody způsobené elektrickým vedením, železniční, pracemi, opékáním masa pod širým nebem nebo ohničky, které se vymkly kontrole atd.);“ (text 31994R0804)

Text 32003R2152

„Par conséquent, le présent règlement devrait couvrir les mesures de prévention qui ne sont pas financées par le règlement (CE) n° 1257/1999 et ne relèvent pas des programmes de développement rural établis sur le **plan national ou régional**.“

„Toto nařízení by se tedy mělo vztahovat na ochranná opatření, která nejsou podporována nařízením (ES) č. 1257/99 a nejsou zahrnuta do **vnitrostátních nebo regionálních programů rozvoje venkova**.“

Text 32003R2152

„Les mesures de prévention des incendies de forêts qui étaient éligibles au titre du règlement (CEE) n° 2158/92 sont financées conformément à l'article 12, paragraphe 2, point b), et à l'article 13, paragraphe 1, à condition qu'elles ne soient pas financées par le règlement (CE) n° 1257/1999 et ne relèvent pas des programmes de développement rural établis sur le **plan national et régional**.“

„Opatření na ochranu proti lesním požárům, která byla způsobilá podle nařízení (EHS) č. 2158/92, jsou financována v souladu s čl. 12 odst. 2 písm. b) a čl. 13 odst. 1, nejsou-li podporována nařízením (ES) č. 1257/1999 a zahrnuta do **národních/regionálních programů rozvoje venkova**.“

Klíčové slovo „déchet“ obsahuje navíc dalších 6 kolokací se slovem „plan“ přeloženým jako „plán“.

• poule

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
poule	s.f.	61/ (32)	nosnice	slepice
poules pondeuses	s.f.	22	nosnice	
protection des poules pondeuses	s.f.	7	ochrana nosnic	

Překlady se shodují s ISAPem, jelikož spojení „poules pondeuses“ udává jako nosnice.

Překlad slepice se vyskytuje jen jednou, v případě podrobnější specifikace nosnic.

Text 31999L0074

„**„poules pondeuses“**: des poules de l'espèce *Gallus gallus* ayant atteint la maturité de ponte et élevées pour la production d'œufs non destinés à la couvaïson;“

„**„nosnicemi“ se rozumí slepice druhu *Gallus gallus*, které dosáhly snáškové zralosti a jsou chovány pro produkci vajec nezamýšlených k vylíhnutí;** „

• préservation

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
préservation	s.f.	7 / (3)	ochrana	zachování	uchování
préservation de l'environnement	s.f.	2	ochrana a zachování životního prostředí	zachování životního prostředí	
préservation de l'héritage culturel de communautés indigènes	s.f.	2	uchování kulturního dědictví domorodých komunit		

ISAP žádné překlady k tomuto klíčovému slovu neuvádí, lze tedy toto klíčové slovo označit za správně přeložené.

• protection

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
protection	s.f.	111 / (45)	ochrana	zachování
protection de l'environnement	s.f.	9	ochrana životního prostředí	
protection de la faune et de la flore	s.f.	6	zachování fauny a flory	ochrana fauny a fory

Závazným termínem v ISAPu je označena pouze kolokace „protection de l'environnement“ = ochrana životního prostředí. Samotné klíčové slovo není součástí závazných termínů, ale objevuje se v překladech nejen jako ochrana, ale i jako zachování.

Slovo „protection“ se vyskytuje v dalších kolokacích s klíčovými slovy „forêt“, „poule“ a „animal“, přeloženo jako „ochrana“ nebo „zachování“.

• seuil

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
seuil	s.m.	11 / (8)	prahová hodnota	limit
fixer des seuils	v.tr.	3	stanovení prahových hodnot	stanovení limitů

Klíčové slovo se v ISAPu vyskytuje v mnoha různých spojeních, přeloženo jako „prahové hodnoty“ i „limity“.

• surface

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
surface	s.f.	26 / (14)	plocha	půda	prostor
surface utilisable	s.f.	6	využitelná plocha	využitelný prostor	
surface boisée	s.f.	3	zalesněná půda		
surface non boisée	s.f.	3	nezalesněná půda		

ISAP nezahrnuje žádný překlad daného slova. Všechna použitá synonyma překladů jsou zcela v souladu s významem.

IV.2.3 Jednoznačný překlad klíčového slova, více navzájem si odpovídajících překladů kolokací

• biologique

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
biologique	adj.	28 / (2)	biologický		
diversité biologique	s. f.	15	biologická rozmanitost		
conservation de la diversité biologique	s. f.	(3)	uchovávání biologické rozmanitosti	zachování biologické rozmanitosti	ochrana biologické rozmanitosti
prélèvements biologiques	s. m.	4	biologické vzorky	vzorky	
collecte des prélèvements biologiques	s. f.	(2)	odebírání biologických vzorků		
équilibres biologiques	s. m.	1	biologická rovnováha		
statut biologique	s.m.	2	biologický stav		
besoins biologiques	s. m.	1	biologické požadavky		
données biologiques	s. f.	2	biologické údaje		

ISAP uvádí závazný termín:

„diversité biologique“ = biologická rozmanitost

U kolokace „prélèvements biologiques“ se jedenkrát vyskytuje neúplný překlad bez přídavného jména biologický, což lze označit za nepřesný překlad.

Text 21998A0807(01)

„5.5.2.4. Tous les **prélèvements biologiques** doivent être effectués et stockés conformément aux meilleures connaissances afin d'en garantir la conservation avant analyse.“

„5.5.2.4. Veškeré **vzorky** je třeba odebrat a ukládat v souladu s nejlepšími poznatky, z důvodu zajištění uchování před analýzou.“

Přestože je kolokace „équilibres biologiques“ v množném čísle, je přeložena do čísla jednotného, význam ale zůstává stejný.

Text 31979L0409

„considérant que, sur le territoire européen de Etats membres, un grand nombre d'espèce d'oiseaux vivant naturellement à l'état sauvage subissent une régression de leur population, très rapide dans certains cas, et que cette régression constitue un danger sérieux pour la conservation du milieu naturel, notamment à cause des menaces qu'elle fait peser sur les **équilibres biologiques**;“

„vzhledem k tomu, že početnost velkého množství druhů volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států klesají, a to v některých případech velmi rychle; že tento pokles představuje vážnou hrozbu pro ochranu přírodního prostředí, především protože takový vývoj ohrožuje **biologickou rovnováhu**;“

Klíčové slovo „biologique“ se vyskytuje dále v kolokaci s klíčovým slovem „ressources“ bez jakýchkoliv nesrovnalostí.

• **écosystème**

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
écosystème	s. m.	17/(3)	ekosystém	
écosystème des mers	s. m.	1	ekosystém moří	
écosystème marin	s. m.	3	mořský ekosystém	
écosystème marin antarctique	s. m.	3	mořský ekosystém Antarktidy	
écosystème marin de l'Antarctique	s. m.	2	ekosystém moří Antarktidy	mořský ekosystém Antarktidy
écosystème forestier	s. m.	5	lesní ekosystém	

Tento termín není součástí ISAPu, v překladech se žádný problematický jev nevyskytuje.

• **forêt**

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
forêt	s.f.	163/(100)	les	
protection des forêts	s.f.	20	ochrana lesů	zachování lesů
forêts tropicales	s.f.	5	tropické lesy	
populations tributaires de la forêt	s.f.	11	obyvatelé závislí na lesích	obyvatelstvo závislé na lesích

Další výskyty viz kolokace „incendie“, mimoto se jedná o stejný případ jako „écosystème“.

• **incendie**

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
incendie	s.m.	44 / (7)	požár	
incendie de forêt	s.m.	27	lesní požár	
protection des forêts contre les incendies	s.f.	3	ochrana lesů před požáry	
protection des forêts dans la Communauté contre les incendies	s.f.	2	ochrana lesů Společenství před požáry	
services officiels de protection des forêts contre les incendies	s.m.	2	lesní protipožární služba	
lieux de l'incendie de forêt	s.m.	(4)	místo lesního požáru	
éclosion de l'incendie	s.f.	1	vypuknutí požáru	
surveillance des incendies de forêts	s.f.	(2)	monitorování lesních požárů	
prévention des incendies	s.f.	2	protipožární ochrana	
prévention des incendies de forêts	s.m.	(2)	ochrana proti lesním požárům	prevence lesních požárů

Ani pro toto klíčové slovo nemá ISAP závazný termín, proto se opět jedná o stejný případ jako „écosystème“.

• piège

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
piège	s.m.	178/(132)	past		
pièges de capture	s.m.	8	živolovné pasti		
piège/s à mâchoires	s.m.	21	nášlapné pasti	pasti	železné nášlapné pasti
pièges à mâchoires métalliques conventionnels pour la capture	s.m.	(3)	čelist'ové železné nášlapné pasti	běžné nášlapné ocelové čelist'ové pasti živolovné	
pièges à mâchoires pour la capture	s.m.	(2)	čelist'ové železné nášlapné pasti	nášlapné čelist'ové pasti živolovné	
pièges de mise à mort	s.m.	12	usmrcující pasti		

ISAP uvádí pouze jeden závazný termín a tím je „piège à mâchoires“ = nášlapná past.

Přestože se u této kolokace vyskytují i další překlady typu: „čelist'ové pasti“, „nášlapné čelist'ové pasti živolovné“, je použit i nepostačující překlad „past“:

Text 31991R3254

„considérant que l'abolition du piège à mâchoires aura un effet positif sur l'état de conservation des espèces de la faune sauvage menacées d'extinction tant à l'intérieur qu'à l'extérieur de la Communauté, y compris les espèces protégées en vertu du règlement (CEE) no 3626/82; que la recherche en vue de la mise au point de méthodes de piégeage sans cruauté est en bonne voie et que la Communauté tiendra compte des travaux effectués par l'Organisation internationale de normalisation;“

„vzhledem k tomu, že zrušení pastí bude mít kladný vliv na stav zachování ohrožených druhů volně žijících živočichů jak vně, tak uvnitř Společenství, včetně druhů chráněných nařízením (EHS) č. 3626/82; že výzkum vývoje humánních metod odchyty již pokročil a že Společenství bude brát v úvahu výsledky činnosti Mezinárodní normalizační společnosti;“

Ostatní použité překlady nejsou v rozporu s výkladem daného překladu. Kolokace klíčového slova „essai“ zahrnují i deset výskytů „piège“ přeložených jako past.

• programme

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2	česky-3
programme	s.m.	51 / (16)	program		
programme de travail	s.m.	2	pracovní program		
programmes nationaux	s.m.	14	národní programy		
programme d'action	s.m.	6	akční program		
programmes de recherche	s.m.	10	výzkumný program	výzkumné programy	program výzkumu
programmes de développement rural	s.m.	3	programy rozvoje venkova		

V ISAPu se tento termín samostatně nevyskytuje. Pouze jako součást několika pomocných termínů:

„...programme d'action“ = akční program

„...programme de recherche“ = výzkumný program, program výzkumu

Překlady jsou zcela jednoznačné, pouze kolokace „programmes de recherche“ je přeložena několika synonymními překlady, které nijak nemění význam slova a jako pomocné termíny jsou součástí databáze ISAP.

• proposition

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1	česky-2
proposition	s.f.	48 / (20)	návrh	
proposition de la Commission	s.f.	24	návrh Komise	
propositions d'action	s.f.	2	návrhy činnosti	
propositions appropriées	s.f.	2	vhodné návrhy	příslušné návrhy

Stejná situace jako u předchozího klíčového slova „programme“.

IV.2.4 Jednoznačný překlad klíčových slov i kolokací

• bois

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
bois	s. m.	6 / (4)	dřevo
en bois	adj.	2	dřevěný

V ISAPU se nachází oba výrazy:

„bois“ = dřevo, dříví

„en bois“ = ze dřeva (zaznamenán jako pomocný termín)

Tudíž jsou oba překlady správné. Zajímavostí je, že ve slovníku je jedním z překladů „les“, v legislativních textech se ale toto označení používá pouze pro slovo „forêt“.

• déchet

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
déchet	s.m.	29 / (6)	odpad
déchets dangereux	s.m.	9	nebezpečné odpady
déchets d'emballages	s.m.	8	obalové odpady
plans de gestion des déchets	s.m.	4	plány pro nakládání s odpady
plans généraux de gestion des déchets	s.m.	2	celkové plány pro nakládání s odpady
producteurs de déchets dangereux	s.m.	(2)	původci nebezpečných odpadů

ISAP uvádí dvě kolokace:

„déchets dangereux“ = nebezpečné odpady

„déchets d'emballages“ = obalové odpady

Texty obsahují správné překlady těchto dvou kolokací.

• eau

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
eau	s.f.	73 / (48)	voda
eaux douces	s.f.	11	sladké vody
eaux salmونيوس	s.f.	3	lososové vody
eaux cypriničios	s.f.	3	kaprovité vody
eaux de l'Antarctique	s.f.	2	vody Antarktidy
eaux de baignade	s.f.	2	vody ke koupání
qualité des eaux	s.f.	4 + (8)	jakost vod

V tomto případě ISAP udává tři kolokace:

„eaux douces“ = sladké vody

„eaux de baignade“ = vody ke koupání

„qualité des eaux“ = jakost vody

Všechny kolokace jsou v textech přeloženy správně.

• expérience

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
expérience	s.f.	57	pokus

Překlad odpovídá slovníku, v ISAPu se jako závazný termín nevyskytuje.

• fourrure

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
fourrure	s. f.	24 / (22)	kožešina
commerce des fourrures	s. m.	2	obchod kožešinami

Stejný případ jako předchozí klíčové slovo „expérience“.

• chasse

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
chasse	s. f.	24 / (14)	lov
chasse à la baleine	s.f.	4	velrybářství
chasse traditionnelle	s. f.	2	tradiční lov
chasse non traditionnelle	s. f.	2	netradiční lov
chasse aux bébés-phoques	s. f.	1	lov tuleních mlád'at
chasse aux phoques	s. f.	1	lov mlád'at tuleně

Stále stejný případ jako „expérience“. Pouze s jednou výjimkou: poslední kolokace „chasse aux phoques“ má podobný překlad jako předcházející kolokace „chasse aux bébés-phoques“, přestože neobsahuje slovo mládě – „bébé“.

Text 31989L0370

„considérant qu'une prolongation de la directive 83/129/CEE est un complément utile aux mesures prises par le gouvernement canadien en vue de mettre un terme à la **chasse aux phoques** « à manteau blanc » et « à dos bleu » à des fins commerciales;“

„vzhledem k tomu, že prodloužení použitelnosti směrnice 83/129/EHS by vhodným způsobem doplnilo opatření kanadské vlády, jehož cílem je ukončení komerčního **lovu** bělosrstých **mlád'at tuleně** grónského (white-coats) a mlád'at čepcola hřebenatého (s modrými zády);“

• milieu

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
milieu	s.m.	16 / (7)	prostředí
milieu naturel	s.m.	2	přírodní prostředí
milieu aquatique	s.m.	2	vodní prostředí
milieu Antarctique	s.m.	2	prostředí Antarktidy
milieu marin	s.m.	3	mořské prostředí

Stejný případ jako „expérience“.

• terre

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
terre	s.f	20 / (13)	plocha
terres boisées	s.f.	7	zalesněné plochy

Pro toto klíčové slovo nemá ISAP závazný termín, pro jeho kolokaci ale ano:

„terres boisées“ = zalesněné plochy

• ressources

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
ressources	s. f.	48 / (4)	zdroj
ressources marines vivantes	s. f.	20	živé mořské zdroje
ressources biologiques	s. f.	1	biologické zdroje
ressources naturelles	s. f.	1	přírodní zdroje
ressources gérées	s. f.	1	obhospodařované zdroje
ressources des forêts	s. f.	1	lesní zdroje
ressources financières	s. f.	1	finanční zdroje
propres ressources	s. f.	1	vlastní zdroje
conservation des ressources	s. f.	1	zachování zdrojů
conservation des ressources marines	s. f.	1	zachování živých mořských zdrojů
conservation des ressources marines vivantes	s. f.	4	zachování živých mořských zdrojů
conservation continue des ressources marines vivantes	s. f.	2	trvalé zachování živých mořských zdrojů
capture des ressources marines vivantes	s. f.	2	rybolov živých mořských zdrojů
populations de ressources marines vivantes	s. f.	8	populace živých mořských zdrojů

Stejně jako pro předchozí klíčové slovo, ani pro toto nemá ISAP závazný termín. Obsahuje pouze jeden závazný termín přesně odpovídající kolokaci „ressources naturelles“ = přírodní zdroje.

Co se týče překladu kolokace „conservation des ressources marines“, přestože neobsahuje slovo „vivantes“, je shodný s překladem následující kolokace „conservation des ressources marines vivantes“. Oba dva překlady zní: „zachování živých mořských zdrojů“.

IV.2.5 Zřejmé nejasnosti ve francouzských textech

• comité

Kolokace	Slov. druh	Výskytů	česky-1
comité	s. m.	158/(60)	výbor
comité scientifique	s. m.	48	vědecký výbor
comité scientifique pour la conservation de la faune et de la flore marines de l'Antarctique	s. m.	2	Vědecký výbor pro zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě
comité scientifique sur la recherche antarctique	s. m.	2	Vědecký výbor pro výzkum Antarktidy
comité scientifique pour les recherches océaniques	s. m.	2	Vědecký výbor pro výzkum oceánů
comité scientifique vétérinaire	s. m.	2	Vědecký veterinární výbor
comité scientifique pour la toxicité, l'écotoxicité et l'environnement	s. m.	1	Vědecký výbor pro toxicitu, ekotoxicitu a životní prostředí
Comité économique et social	s. m.	13	Hospodářský a sociální výbor
Comité économique et social européen	s. m.	1	Hospodářský a sociální výbor
comité paritaire de gestion	s. m.	4	Společný řídicí výbor
comité pour l'adaptation au progrès technique et scientifique	s. m.	4	Výbor pro přizpůsobování technickému a vědeckému pokroku
comité des ministres du Conseil de l'Europe	s. m.	1	Výbor ministrů Rady Evropy
comité consultatif permanent	s. m.	1	stálý poradní výbor
comité permanent de la convention européenne sur la protection des animaux dans les élevages	s.m.	1	Stálý výbor Evropské úmluvy o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely
comité permanent forestier	s. m.	7	Stálý lesnický výbor
comité forestier permanent	s. m.	1	Stálý lesnický výbor
comité vétérinaire permanent	s. m.	3	Stálý veterinární výbor
Comité des régions	s. m.	3	Výbor regionů
comité de conciliation	s. m.	1	dohodovací výbor
comité «produits issus des cétacés»	s. m.	1	Výbor pro produkty z kytovců
rappports du comité scientifique	s. m.	(2)	zprávy vědeckého výboru

U tohoto klíčového slova se vyskytuje jedna zásadní nesrovnalost, a tou je používání velkého a malého prvního písmena názvu. ISAP obsahuje několik kolokací a uvádí je vždy s velkým počátečním písmenem.

„Comité scientifique vétérinaire“ = Vědecký veterinární výbor

„Comité scientifique de la toxicité, de l'écotoxicité et de l'environnement“ = Vědecký výbor pro toxicitu, ekotoxicitu a životní prostředí

- v textu 32001D2455 je místo „pour“ použito „de“

„Comité économique et social“ = Hospodářský a sociální výbor

„Comité paritaire de gestion“ = Společný řídicí výbor

„Comité permanent forestier“ = Stálý lesnický výbor

- další název s prohozeným slovosledem se ale nevyskytuje
- „Comité vétérinaire permanent“ = Stálý veterinární výbor
- „Comité des régions“ = Výbor regionů
- „Comité pour les produits issus des cétagés“ = Výbor pro výrobky z kytovců
- název v textu ale neobsahuje „les“, označení „produits issus des cétagés“ je pouze oddělen uvozovkami

Ostatní názvy výborů se v ISAPU nevyskytují.

Nepřesnosti v překladech:

- „Comité économique et social européen“ – chybí překlad slova „européen“
- „Comité forestier permanent“ – překlad je shodný s kolokací „Comité permanent forestier“, přestože je zde opačný slovosled

IV.2.6 Zhodnocení

Databáze ISAP mnohá klíčová slova a jejich kolokace vůbec neobsahuje, viz například: „expérience“, „fourrure“ atd. A mnohdy disponuje pouze omezeným a nedostatečným překladem, jako je tomu např. u klíčového slova „capture“.

Dle provedených pozorování lze vyvodit zbytečnou nepřesnost některých překladů. Přestože je klíčové slovo přeloženo jednoznačně, některé jeho kolokace jsou sice rozmanité, ale nemají odpovídající překlad. Viz například:

piège/s à mâchoires	s.m.	21	nášlapné pasti	pasti	železné nášlapné pasti
---------------------	------	----	----------------	--------------	------------------------

bien-être des animaux	s.m.	31	dobré životní podmínky zvířat	zdravotní stav zvířat	pohoda zvířat
-----------------------	------	----	-------------------------------	------------------------------	---------------

Lze tedy konstatovat, že v určitých případech je kvantita překladů na úkor kvality.

ZÁVĚR

Paralelní korpusy jsou velmi užitečným nástrojem pro práci s texty ve dvou a více jazycích. Příklad paralelního korpusu legislativních francouzských a českých evropských legislativních textů to názorně poukázal. Upravení textů pro následné vložení do korpusu zabere čas, což je ale následně vykompenzováno jednoduchostí a rychlostí, kterou práce s korpusem poskytuje. Rozdílné způsoby vyhledávání umožňují velmi rychle získat přehled skladby textu i použitých termínů a také obohacují celý proces o rozšířené volby, které umožňují nalézt nejenom přesně zadaný dotaz, ale i podobné výskyty obsahující drobné jazykové nuance.

Výsledné překlady klíčových slov tematické oblasti „Ochrana fauny a flory“ nejen potvrdily rozmanitost českého jazyka, ale i nedokonalost terminologické databáze ISAP. Tento Informační systém pro aproximaci práva obsahuje pouze minimum klíčových slov z dané oblasti a pokud se termíny vyskytují, jsou často neúplné a nepřesné. V terminologické databázi je zastoupena pouze polovina klíčových slov s minimem jejich kolokací. Tato databáze tedy není vhodným zdrojem překladů legislativních textů zvolené oblasti.

Přestože je hlavním výsledkem této práce analýza překladů, tato práce obsahuje také druhotnou výstupní informaci ve formě tematického slovníčku, jenž obsahuje klíčová slova z oblasti „Ochrana fauny a flory“ a jejich slovní spojení. Je doplněn o počet výskytů daných slov ve všech použitých textech a také o všechny překlady, které jsou v textech zahrnuty.

PŘÍLOHY

1. Výběrový slovníček použitých pojmů

„Kolokace = spojení dvou nebo více samostatných lexikálních jednotek

Alignement = zarovnávání = činnost, kterou se ve dvou jinojazyčných textech stejného obsahu naleznou a přiřadí k sobě odpovídající úseky

KWIC = key word and line = způsob zobrazení hledaného slova v jeho kontextu. Hledané slovo je obvykle zobrazeno ve středu monitoru a určitý (často předem definovaný) počet slov kontextu se v jedné řádce rozbíhá na obě strany (k hranicím monitoru)

Paralelní korpus = takový korpus, který obsahuje stejné texty ve dvou (či více) jazycích. Většinou jde o originál a překlad, méně často o dva překlady z dalšího, v korpusu nepřítomného, jazyka“

(ŠULC, 1999 : 77-82)

2. Francouzsko-český slovníček pojmů z oblasti „Ochrana fauny a flory“

- animal** - s.m., *Výskytů*: 292 / (210), Překlad: zvíře, obratlovec, živočich - str.31
- animal cible** - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: cílové zvíře - str.31
- animaux capturés** - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: chycená zvířata - str.31
- animaux d'élevage** - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: chovaná zvířata - str.31
- animaux morts** - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: mrtvé zvíře, mrtvá zvířata, uhynulá zvířata - str.31
- animaux pris au piège** - s.m., *Výskytů*: 4 + (12), Překlad: zvířata ulovené do pastí, zvířata chycená do pastí, lovená/chycená zvířata - str.31
- animaux pris dans des pièges** - s.m., *Výskytů*: 3 + (7), Překlad: zvířata chycená do pastí, zvířata ulovená do pastí - str.31
- animaux sauvages** - s.m., *Výskytů*: 7, Překlad: volně žijící zvířata, volně žijící živočichové - str.31
- avis** - s.m., *Výskytů*: 68 / (23), Překlad: návrh, stanovisko, názor - str.29
- avis de l'Assemblée** - s.m., *Výskytů*: 6, Překlad: stanovisko Evropského parlamentu - str.29
- avis du Comité** - s.m., *Výskytů*: 33, Překlad: stanovisko výboru, názor výboru - str.29
- avis du Parlement européen** - s.m., *Výskytů*: 6, Překlad: stanovisko Evropského parlamentu - str.38
- besoins biologiques** - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: biologické požadavky - str.29
- bien-être des animaux** - s.m., *Výskytů*: 31, Překlad: pohoda zvířat, zdravotní stav zvířat, dobré životní podmínky zvířat - str.31
- bien-être chez les animaux** - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: pohoda zvířat - str.31
- bien-être pour les animaux** - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: pohoda zvířat - str.31
- biologique** - adj., *Výskytů*: 28 / (0), Překlad: biologický, zemědělský - str.38
- bois** - s.m., *Výskytů*: 6 / (4), Překlad: dřevo - str.41
- cage** - s.f., *Výskytů*: 27 / (15), Překlad: klece, klecové systémy - str.32
- cages aménagées** - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: zdokonalené klece, obohacené klece - str.32
- cages non aménagées** - s.f., *Výskytů*: 3, Překlad: nezdokonalené klecové systémy, klecové systémy - str.32
- capture** - s.f., *Výskytů*: 149 / (112), Překlad: lov, úlovek, odchyt, odlov, rybolov - str.33
- capture des ressources marines vivantes** - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: rybolov živých mořských zdrojů - str.44
- collecte des prélèvements biologiques** - s.f., *Výskytů*: (2), Překlad: odebírání biologických vzorků - str.38
- Comité** - s.m., *Výskytů*: 158 / (60), Překlad: výbor - str.45
- Comité «produits issus des cétacés»** - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: Výbor pro produkty z kytovců - str. 45
- Comité consultatif permanent** - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: stálý poradní výbor - str. 45
- Comité de conciliation** - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: dohodovací výbor - str. 45
- Comité des ministres du Conseil de l'Europe** - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: Výbor ministrů Rady Evropy - str. 45
- Comité des régions** - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: Výbor regionů - str. 45

Comité économique et social - s.m., *Výskytů*: 13, Překlad: Hospodářský a sociální výbor - str. 45

Comité économique et social européen - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: Hospodářský a sociální výbor - str. 45

Comité forestier permanent - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: Stálý lesnický výbor - str. 45

Comité paritaire de gestion - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: Společný řídicí výbor - str. 45

Comité permanent de la convention européenne sur la protection des animaux dans les élevages - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: Stálý výbor Evropské úmluvy o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely - str. 45

Comité permanent forestier - s.m., *Výskytů*: 7, Překlad: Stálý lesnický výbor - str. 45

Comité pour l'adaptation au progrès technique et scientifique - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: Výbor pro přizpůsobování technickému a vědeckému pokroku - str. 45

Comité scientifique - s.m., *Výskytů*: 48, Překlad: vědecký výbor - str. 45

Comité scientifique pour la conservation de la faune et de la flore marines de l'Antarctique - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: Vědecký výbor pro zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě - str. 45

Comité scientifique pour la toxicité, l'écotoxicité et l'environnement - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: Vědecký výbor pro toxicitu, ekotoxicitu a životní prostředí - str. 45

Comité scientifique pour les recherches océaniques - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: Vědecký výbor pro výzkum oceánů - str. 45

Comité scientifique sur la recherche antarctique - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: Vědecký výbor pro výzkum Antarktidy - str. 45

Comité scientifique vétérinaire - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: Vědecký veterinární výbor - str. 45

Comité vétérinaire permanent - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: Stálý veterinární výbor - str. 45

commerce des fourrures - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: obchod kožešinami - str.43

conservation - s.f., *Výskytů*: 142 / (107), Překlad: ochrana, zachování - str.33

conservation continue des ressources marines vivantes - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: trvalé zachování živých mořských zdrojů - str.44

conservation de la diversité biologique - s.f., *Výskytů*: (3), Překlad: uchovávání biologické rozmanitosti, zachování biologické rozmanitosti, ochrana biologické rozmanitosti - str.38

conservation de la faune et de la flore - s.f., *Výskytů*: 19, Překlad: zachování živých zdrojů, ochrana živých zdrojů - str.33

conservation des oiseaux - s.f., *Výskytů*: 6, Překlad: ochrana ptáků - str.33

conservation des ressources - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: zachování zdrojů - str.44

conservation des ressources marines - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: zachování živých mořských zdrojů - str.44

conservation des ressources marines vivantes - s.f., *Výskytů*: 4, Překlad: zachování živých mořských zdrojů - str.44

déchet - s.m., *Výskytů*: 29 / (6), Překlad: odpad - str.42

déchets dangereux - s.m., *Výskytů*: 9, Překlad: nebezpečné odpady - str.42

déchets d'emballages - s.m., *Výskytů*: 8, Překlad: obalové odpady - str.42

diversité biologique - s.f., *Výskytů*: 15, Překlad: biologická rozmanitost - str.38

document de capture - s.m., *Výskytů*: 26, Překlad: doklad o úlovku - str.33

données biologiques - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: biologické údaje - str.38

eau - s.f., *Výskytů*: 73 / (48), Překlad: voda - str.42

eaux cyprinicoles - s.f., *Výskytů*: 3, Překlad: kaprovité vody - str.42

eaux de baignade - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: voda ke koupání - str.42
eaux de l'Antarctique - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: vody Antarktidy - str.42
eaux douces - s.f., *Výskytů*: 11, Překlad: sladké vody - str.42
eaux salmonicoles - s.f., *Výskytů*: 3, Překlad: lososové vody - str.42
éclosion de l'incendie - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: vypuknutí požáru - str.39
éclosion du feu - s.f., *Výskytů*: 3, Překlad: vypuknutí požáru, požár - str.35
écosystème - s.m., *Výskytů*: 17 / (3), Překlad: ekosystém - str.39
écosystème des mers - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: ekosystém moří - str.39
écosystème forestier - s.m., *Výskytů*: 5, Překlad: lesní ekosystém - str.39
écosystème marin - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: mořský ekosystém - str.39
écosystème marin antarctique - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: mořský ekosystém Antarktidy - str.39
écosystème marin de l'Antarctique - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: ekosystém moří Antarktidy, mořský ekosystém Antarktidy - str.39
effet - s.m., *Výskytů*: 42 / (31), Překlad: účinek, vliv, důsledek, hledisko, účel, následek - str.29
effets des prise - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: vliv odlovu, účinek odlovu - str.29
effets directs et indirects - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: přímý a nepřímý vliv - str.29
effets néfastes - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: negativní účinky, nepříznivé účinky - str.29
effets sur l'homme - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: důsledky u člověka - str.29
en bois - adj., *Výskytů*: 2, Překlad: dřevěný - str.41
équilibres biologiques - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: biologická rovnováha - str.38
essai - s.m., *Výskytů*: 88 / (64), Překlad: testování, zkoušení - str.34
essais des pièges - s.m., *Výskytů*: 10, Překlad: testování pastí, zkoušení pastí - str.34
essais en enclos - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: testování v ohrazených prostorách, testování v uzavřených prostorách - str.34
essais in situ - s.m., *Výskytů*: 10, Překlad: testování v terénu, testování pastí v terénu, terénní testování - str.34
examen - s.m., *Výskytů*: 27 / (15), Překlad: vyšetření, vyšetřování - str.34
examen vétérinaire - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: veterinární vyšetřování - str.34
examens neurologiques - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: neurologická vyšetření - str.34
examens pathologiques - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: patologická vyšetření - str.34
examens post mortem - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: vyšetření po usmrcení, patologické vyšetření mrtvých zvířat - str.34
examens radiographiques - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: rentgenové vyšetření - str.34
expérience - s.f., *Výskytů*: 57, Překlad: pokus - str.42
extinction du feu - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: uhašení požáru - str.35
feu - s.m., *Výskytů*: 16 / (5), Překlad: požár, oheň - str.35
feu de forêt - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: lesní požár - str.35
feux d'origine accidentelle ou dus à la négligence - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: náhoda nebo nedbalost - str.35
feux d'origine inconnue - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: příčina požáru není známa - str.35
feux d'origine intentionnelle - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: ohně založené úmyslně - str.35
feux d'origine naturelle - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: přírodní příčina - str.35
fixer des seuils - v.tr., *Výskytů*: 3, Překlad: stanovení prahových hodnot, stanovení limitů - str.37
forêt - s.f., *Výskytů*: 163 / (100), Překlad: les - str.39
forêts tropicales - s.f., *Výskytů*: 5, Překlad: tropické lesy - str.39

formulaire de document de capture - s.m., *Výskytů*: 6, Překlad: formulář dokladu o úlovku - str.33

fournure - s.f., *Výskytů*: 24 / (22), Překlad: kožešina - str.43

chasse - s.f., *Výskytů*: 24 / (14), Překlad: lov - str.43

chasse à la baleine - s.f., *Výskytů*: 4, Překlad: velrybářství - str.43

chasse aux bébés-phoques - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: lov tuleních mlád'at - str.43

chasse aux phoques - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: lov tuleních mlád'at - str.43

chasse non traditionnelle - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: netradiční lov - str.43

chasse traditionnelle - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: tradiční lov - str.43

incendie - s.m., *Výskytů*: 44 / (7), Překlad: požár - str.39

incendie de forêt - s.m., *Výskytů*: 27, Překlad: lesní požár - str.39

lieux de l'incendie de forêt - s.m., *Výskytů*: (4), Překlad: místo lesního požáru - str.39

méthodes de piégeage - s.f., *Výskytů*: (46) 28, Překlad: metody lovu do pastí, způsoby lovu do pastí - str.30

milieu - s.m., *Výskytů*: 16 / (7), Překlad: prostředí - str.43

milieu Antarctique - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: prostředí Antarktidy - str.43

milieu aquatique - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: vodní prostředí - str.43

milieu marin - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: mořské prostředí - str.43

milieu naturel - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: přírodní prostředí - str.43

normes de piégeage - s.f., *Výskytů*: (11), Překlad: normy humánního lovu - str.30

normes internationales de piégeage - s.f., *Výskytů*: (14), Překlad: mezinárodně dohodnuté normy lovu/odchyty, mezinárodní normy humánního lovu/odchyty, mezinárodní normy humánního odchyty/lovu do pastí - str.30

piège - s.m., *Výskytů*: 178 / (132), Překlad: past - str.40

piège/s à mâchoires - s.m., *Výskytů*: 21, Překlad: nášlapné pasti, pasti, železné nášlapné pasti, nášlapné čelist'ové pasti živolovné, čelist'ové pasti - str.40

piégeage - s.m., *Výskytů*: 116 / (20), Překlad: lov - str.29

piégeage du carbone - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: vázání uhlíku - str.30

piégeage en vue de la capture - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: lov do živolovných pastí - str.29

piégeage en vue de la mise à mort - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: lov do usmrcujících pastí - str.30

piégeage pour la capture - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: lov živolovnými pastmi, lov do živolovných pastí - str.29

piégeage pour la mise à mort - s.m., *Výskytů*: 6, Překlad: lov do usmrcujících pastí - str.29

piégeage sans cruauté - s.m., *Výskytů*: 50, Překlad: humánní lov do pastí, humánní odchyt do pastí - str.29

pièges à mâchoires métalliques conventionnels pour la capture - s.m., *Výskytů*: (3), Překlad: čelist'ové železné nášlapné pasti, běžné nášlapné ocelové čelist'ové pasti živolovné - str.40

pièges à mâchoires pour la capture - s.m., *Výskytů*: (2), Překlad: čelist'ové železné nášlapné pasti, nášlapné čelist'ové pasti živolovné - str.40

pièges de capture - s.m., *Výskytů*: 8, Překlad: živolovné pasti - str.40

pièges de mise à mort - s.m., *Výskytů*: 12, Překlad: usmrcující pasti - str.40

plan - s.m., *Výskytů*: 13 / (5), Překlad: plán, program - str.35

plan national et régional - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: národní/regionální programy - str.35

plan national ou régional - s.m., *Výskytů*: 1, Překlad: vnitrostátní nebo regionální programy - str.35

plans de gestion des déchets - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: plány pro nakládání s odpady - str.42

plans généraux de gestion des déchets - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: celkové plány pro nakládání s odpady - str.42

populations de ressources marines vivantes - s.f., *Výskytů*: 8, Překlad: populace živých mořských zdrojů - str.44

populations tributaires de la forêt - s.f., *Výskytů*: 11, Překlad: obyvatelé závislý na lesích, obyvatelstvo závislé na lesích - str.39

poule - s.f., *Výskytů*: 61, Překlad: nosnice, slepice - str.36

poules pondeuses - s.f., *Výskytů*: 22, Překlad: nosnice - str.36

prélèvements biologiques - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: biologické vzorky, vzorky - str.38

préservation - s.f., *Výskytů*: 7 / (3), Překlad: ochrana, zachování - str.36

préservation de l'environnement - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: ochrana a zachování životního prostředí, zachování životního prostředí - str.36

préservation de l'héritage culturel de communautés indigènes - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: uchování kulturního dědictví domorodých komunit - str.36

prévention des incendies - s.f., *Výskytů*: 2 + (2), Překlad: prevence lesních požárů, ochrana proti lesním požárům, protipožární ochrana - str.39

producteurs de déchets dangereux - s.m., *Výskytů*: (2), Překlad: původci nebezpečných odpadů - str.42

production biologique - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: zemědělské produkty a potraviny - str.38

production biologique des produits agricoles - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: zemědělské produkty a potraviny - str.38

programme - s.m., *Výskytů*: 51 / (16), Překlad: program - str.40

programme d'action - s.m., *Výskytů*: 6, Překlad: akční program - str.40

programme de travail - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: pracovní program - str.40

programmes de développement rural - s.m., *Výskytů*: 3, Překlad: programy rozvoje venkova - str.40

programmes de recherche - s.m., *Výskytů*: 10, Překlad: výzkumný program, program výzkumu, výzkumné programy - str.40

programmes nationaux - s.m., *Výskytů*: 14, Překlad: národní programy - str.40

projet - s.m., *Výskytů*: 35 / (25), Překlad: projekt, záměr, návrh - str.30

projet de budget - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: návrh rozpočtu - str.30

projet expérimental - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: pokusný záměr - str.30

projet scientifique - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: vědecký záměr - str.30

projets de démonstration - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: demonstrační projekty - str.30

proposition - s.f., *Výskytů*: 48 / (20), Překlad: návrh - str.41

proposition de la Commission - s.f., *Výskytů*: 24, Překlad: návrh Komise - str.41

propositions appropriées - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: vhodné návrhy, příslušné návrhy - str.41

propositions d'action - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: návrhy činnosti - str.41

propres ressources - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: vlastní zdroje - str.44

protection - s.f., *Výskytů*: 111 / (45), Překlad: ochrana, zachování - str.37

protection de la faune et de la flore - s.f., *Výskytů*: 6, Překlad: zachování fauny a flory, ochrana fauny a flory - str.37

protection de l'environnement - s.f., *Výskytů*: 9, Překlad: ochrana životního prostředí - str.31

protection des animaux - s.f., *Výskytů*: 8 + (2), Překlad: ochrana zvířat - str.31

protection des animaux dans les élevages - s.f., *Výskytů*: 7, Překlad: ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely - str.31

protection des forêts - s.f., *Výskytů*: 20, Překlad: ochrana lesů, zachování lesů - str.39

protection des forêts contre les incendies - s.f., *Výskytů*: 3, Překlad: ochrana lesů před požáry - str.39

protection des forêts dans la Communauté contre les incendies - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: ochrana lesů Společenství před požáry - str.39

protection des poules pondeuses - s.f., *Výskytů*: 7, Překlad: ochrana nosnic - str.36

qualité des eaux - s.f., *Výskytů*: 4 + (8), Překlad: jakost vod - str.42

rapports du Comité scientifique - s.m., *Výskytů*: (2), Překlad: zprávy vědeckého výboru - str.45

ressources - s.f., *Výskytů*: 48 / (4), Překlad: zdroj - str.44

ressources biologiques - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: biologické zdroje - str.44

ressources des forêts - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: lesní zdroje - str.44

ressources financières - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: finanční zdroje - str.44

ressources gérées - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: obhospodařované zdroje - str.44

ressources marines vivantes - s.f., *Výskytů*: 20, Překlad: živé mořské zdroje - str.44

ressources naturelles - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: přírodní zdroje - str.44

services officiels de protection des forêts contre les incendies - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: lesní protipožární služba - str.39

seuil - s.m., *Výskytů*: 11 / (8), Překlad: prahová hodnota, limit - str.37

schéma de documentation des captures - s.m., *Výskytů*: 4, Překlad: systém dokumentace úlovků - str.33

statut biologique - s.m., *Výskytů*: 2, Překlad: biologický stav - str.38

surface - s.f., *Výskytů*: 26 / (12), Překlad: plocha, půda, prostor - str.37

surface boisée - s.f., *Výskytů*: 3, Překlad: zalesněná půda - str.37

surface non boisée - s.f., *Výskytů*: 3, Překlad: nezalesněná půda - str.37

surface utilisable - s.f., *Výskytů*: 6, Překlad: využitelná plocha, využitelný prostor - str.37

surveillance des incendies de forêts - s.f., *Výskytů*: (2), Překlad: monitorování lesních požárů - str.39

terre - s.f., *Výskytů*: 20 / (13), Překlad: plocha - str.44

terres boisées - s.f., *Výskytů*: 7, Překlad: zalesněné plochy - str.44

unité de surface employée - s.f., *Výskytů*: 2, Překlad: plošná jednotka - str.37

zones de capture - s.f., *Výskytů*: 1, Překlad: oblasti úlovku - str.33

BIBLIOGRAFIE

- Čermák F., Informace, korpusy a lingvistika, *Vesmír* 80, č. 11, 648-649, 2001
- Čermák F., Jazykový korpus: Prostředek a zdroj poznání. *SaS* 56, 1995, 119-140
- Čermák F., Kubíček P., Jazykový korpus a škola, *Český jazyk a literatura*, 48/97, 3-4, 84-92
- Kocek J. - Kopřivová M. - Kučera K., *Český národní korpus - Úvod a příručka uživatele*, Filozofická fakulta UK -Ústav Českého národní korpusu, Praha, 2000
- Kopřivová M., *Český národní korpus na přelomu tisíciletí*, Filozofická fakulta UK - Ústav Českého národní korpusu, Praha, 2002
- Kopřivová M., *Využití korpusu při zpracování frazeologie ve výkladovém slovníku*, Filozofická fakulta UK -Ústav Českého národní korpusu, Praha, 2000
- Lyer S., *Francouzsko-český slovník*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1992
- Pala K., Všianský J., *Slovník českých synonym*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001
- Radimský J., *Italské a vybrané francouzské neologismy z oblasti informatiky a nových médií (1990-1996)*, Jihočeská univerzita, České Budějovice, 2003
- Rey A., *Dictionnaire des synonymes, nuances et contraires*, La Tipografica Varese, Italie, 2005
- Rey A., *Le Robert Micro – Dictionnaire de la langue française*, Maury-Eurolivres, France, 2005
- Šulc M., *Korpusová lingvistika. První vstup*, Karolinum, Praha, 1999
- Vlasák V., *Francouzsko-český a Česko-francouzský slovník*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1997

RÉSUMÉ (*français*)

La présente thèse traite du thème de la terminologie française et tchèque dans les textes législatifs européens dans la domaine : « La conservation de la faune et de la flore ».

Les textes sont élaborés sur la base de corpus parallèle qui contient les mêmes versions des textes en français et en tchèque. La première chapitre décrit non seulement le phénomène des corpus qui sont de plus en plus actuels, surtout grâce à l'Union européen et sa législation, mais aussi la création des corpus et la recherche des données par le biais de corpus.

Deuxième chapitre est une description détaillée des textes exploités. La partie suivante explique démonstrativement le fonctionnement du ParaConc, c'est-à-dire le programme qui crée le corpus avec tous les données et qui permet ensuite rechercher les informations demandées. Finalement nous avons obtenu un ensemble de 34 mots clés et leurs collocations et nous examinons la qualité et la manière de leurs traductions dans la dernière chapitre.

Donc la dernière chapitre est consacrée à la comparaison des traductions diversifiées dans quatre groupes selon le type de traduction. Les traductions sont comparées à la base de données terminologiques « ISAP » qui contient des termes législatives obligatoires pour la traduction. Cette étude a réalisé des défauts et des insuffisances de l'ISAP.

Cette thèse aboutit au petit dictionnaire français-tchèque des mots clés et leurs collocations de la domaine « La conservation de la faune et de la flore » qui fait partie des annexes.

ANNOTATION (English)

This final work deals with French and Czech terminology used in the European legislative texts focusing on the area of the conservation of fauna and flora. The texts concerning this particular domain are processed in the form of a parallel corpus. Consequently, key words in French language including their collocations are selected, whereupon their equivalents in Czech which are used in the translations are subject to a thorough analysis. Provided that such expressions or collocations occur in the terminological database, it is analysed whether the above mentioned translations correspond to this fact.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá francouzskou a českou terminologií v evropských legislativních textech zaměřených na oblast: „Ochrana fauny a flory“. Texty z této tematické oblasti jsou zpracovány formou paralelního korpusu. Následně jsem z francouzských textů vybrala klíčová slova včetně jejich kolokací, u nichž jsem sledovala, jaké české ekvivalenty jsou v překladech použity. Pokud jsou daná slova či slovní spojení zahrnuta v terminologické databázi ISAP, porovnávám, zda ji překlady respektují.